הלכות שביתת עשור פרק ג' - תמלול

סיכום השיעור

סיכום שיעור — הלכות שביתת עשור, פרק ג׳ (רחיצה, סיכה, נעילת הסנדל, תשמיש המיטה)

א. איסור רחיצה — כללי (הלכה א)

דער רמב"ם: „אסור לרחוץ ביום הכיפורים בין בחמין בין בצונן, בין כל גופו בין אבר אחד, אפילו אצבע קטנה אסור להושיטה במים."

פשט: ס'איז אַ גאַנצליכער איסור פון רחיצה יום כיפור — הייס אָדער קאַלט, גאַנצן גוף אָדער אפילו אַ קליין פינגערל אין וואַסער אַריינטונקען.

חידושים און הסברות:

1. **חילוק צווישן יום כיפור און שבת בנוגע חמין/צונן:** ביי שבת איז דער איסור דרבנן פון מרחץ נאָר אויף חמין (גזירת בלנים — ווייל די בלנים פלעגן קאָכן וואַסער), און אויך איז דאָ אַ חילוק צווישן כל גופו און אבר אחד. ביי יום כיפור אָבער איז גאָרנישט קיין חילוק — אפילו צונן, אפילו אבר אחד, אפילו אַ פינגער.

2. **וואָס איז „רחיצה" — הנאה אָדער ריינקייט?** רחיצה דאָ מיינט נישט בלויז ריין ווערן (דאָס וואָלט געווען מותר אפילו ביום כיפור ווען מען איז מלוכלך, ווי דער רמב״ם זאָגט שפּעטער), נאָר אַ געוויסע תענוג/געשמאַק פון זיך באָדן אין וואַסער. אָבער עס איז שווער צו זאָגן אַז קאַלט וואַסער איז אַ „תענוג" אין דעם זעלבן זין ווי הייס וואַסער. דער איינציגסטער אופן ווי מען קען רעדן פון אַ באַזונדערע הנאת רחיצה (נישט בלויז הנאת ניקיון) איז ביי רוחץ בחמין — הייסע וואַסער, וואו עס איז דאָ אַ תענוג פון דעם וואַסער אליין. אָבער ביי צונן איז דער גאַנצער ענין נאָר ווערן ריין.

3. **די גמרא פון רב חסדא (יומא עז:) — חילוק צווישן אבלות און תענוג:** „כל שהוא משום אבל כגון תשעה באב — אסור בין בחמין בין בצונן; כל שהוא משום תענוג כגון תענית ציבור — בחמין אסור, בצונן מותר." דער רמב״ם פּסק'נט אַז יום כיפור איז אסור אפילו בצונן — קומט אויס אַז יום כיפור איז ענליך צו „משום אבל" (ווי תשעה באב), נישט בלויז „משום תענוג." אָבער עס ווערט געפרעגט: יום כיפור איז דאָך נישט אבלות — ס'איז עינוי! עינוי זאָל לכאורה זיין ענליך צו „תענוג" (מען נעמט אַוועק דעם תענוג), און דעמאָלט זאָל צונן מותר זיין. דאָס בלייבט אַ קשיא.

4. **אבלות = נעגלעקט:** עס ווערט פאָרגעשלאָגן אַז דער יסוד פון אבלות-רחיצה איז „נעגלעקט" — אַן אבל פאַרגעסט פון זיין גוף, ער איז שרוי אין צער, ער נעגלעקטירט אַלעס. אָבער ביום כיפור פּאַסט דאָס נישט — ס'איז מער אַ נושא פון עינוי, נישט נעגלעקט. דאָס בלייבט אַן אָפענע שאלה.

5. **דער חילוק צווישן אונזער צייט און חז"ל'ס צייט:** רחיצה אין חז"ל'ס צייט איז געווען אַן „עקסטרע" — מ'איז געגאַנגען אין מרחץ איינמאל אַ וואָך, ס'איז געווען אַ ספּעציעלע זאַך. היינט איז אַ שאַוער אַ טעגליכע נויטווענדיקייט, נישט קיין עקסטרע פּלעזשער. דאָס זעלבע מיט וואַשן וועש — אמאל איז עס געווען אַ „ריזיגע טרחה" (גיהוץ וכו'), היינט טוישט מען וועש יעדן טאָג. דאָס ערקלערט די שוועריגקייטן וואו דער עולם האט מיט די ניין טעג — די מציאות האט זיך פונדאַמענטאַל געטוישט.

6. **צי „הנאת רחיצה" איז באמת אַ באַזונדערע קאַטעגאָריע:** קיינער וואַשט זיך נישט ווען ער איז שוין ריין — אַ שאַוער מאַכט מען ווייל מ'איז אַביסל שמוציג. אָבער ס'איז דאָ אַסאַך לעוועלס פון „שמוציג" — אַ מפונק פּילט יעדע טראָפּ שווייס. אויף אַ געוויסן לעוועל רופט מען דאָס אַ „תענוג" — ס'פעלט נישט אויס, אָבער ס'איז געשמאַק צו זיין ריין. דאָס איז די „הנאת רחיצה" וואָס איז אסור יום כיפור. אָבער פאַר אַ גרעסערע צורך (מלך, חולה) מוז מען מתיר זיין.

7. **דער רמב"ם מאַכט נישט אַ ברייטן כלל:** דער רמב"ם איז „מצמצם" מיט די גמרא — ער ברענגט נאָר ספּעציפישע אויסנאַמען (מלך, כלה, מלוכלך, חולה), נישט אַ גענערעלע התרה אַז „ווען ס'איז נישט הנאת רחיצה איז ברייט מותר." דער רמב"ם האַלט נישט פון דעם חילוק וואָס אַנדערע ראשונים (ווי רבינו תם) מאַכן צווישן „רחיצה של הנאה" און „רחיצה שלא להנאה." ביי דער רמב"ם איז יעדע רחיצה אסור — אויסער ספּעציפישע אויסנאַמען.

ב. מלך וכלה רוחצין את פניהם (הלכה ב-ג)

דער רמב"ם: „והמלך והכלה רוחצין את פניהם." כלה — „כדי שלא תתגנה על בעלה" (ביז דרייסיג טעג). מלך — „כדי שתיראה ביופיה, שנאמר מלך ביופיו תחזינה עיניך."

פשט: צוויי אויסנאַמען פון דעם איסור רחיצה: אַ כלה (אינערהאַלב דרייסיג טעג) מעג וואַשן איר פּנים כדי זי זאָל נישט מיאוס ווערן פאַר איר מאַן; אַ מלך מעג וואַשן זיין פּנים ווייל ער דאַרף אויסקוקן שיין (מלך ביופיו).

חידושים און הסברות:

1. **פאַרוואָס דווקא כלה?** אויב דער טעם איז „שלא תתגנה על בעלה," פאַרוואָס נאָר אַ כלה (ביז 30 טעג) און נישט יעדע פרוי? דער תירוץ: אַ כלה אין די ערשטע דרייסיג טעג איז נאָך אין אַ שטאַפּל וואו דער חתן קען נאָך „פאַרמיאוסט" ווערן — נאָכדעם איז ער שוין „אַריינגעפאַלן." דער שיעור פון שלושים יום פאַרבינדט זיך מיט שבע ברכות הלכות.

2. **פסוק „מלך ביופיו תחזינה עיניך":** אויפן פשט רעדט דער פסוק (ישעיה ל״ג:י״ז) אפשר פון הקב״ה, נישט פון אַ מלך בשר ודם. פונדעסטוועגן ברענגט דער רמב״ם עס אַלס ראיה אַז אַ מלך דאַרף אויסקוקן שיין.

3. **דער יסוד פון דעם היתר — צורך אויסזען vs. הנאה:** עס ווערט פאָרגעשלאָגן אַז דער רמב״ם ברענגט די צוויי דוגמאות צו באַווייזן אַז ווען די רחיצה איז נישט פאַר הנאה נאָר פאַר דעם „אויסקוק" (appearance), איז עס מותר. אָבער דער רמב״ם שפּעטער אסר'ט אופנים וואָס זענען זיכער נישט „רחיצה של תענוג" (ווי נטילת ידים פאַר תפילה), וואָס שטימט נישט מיט דעם יסוד. דאָס מאַכט שווער צו זאָגן אַז דער היתר פון מלך/כלה איז בלויז ווייל ס'איז נישט להנאה.

4. **אַלטערנאַטיווע הסברה — שטאַרקע צורך:** ס'איז נישט אַז מלך/כלה'ס רחיצה איז קאַטעגאָריש אַנדערש, נאָר אַז חכמים האָבן מקיל געווען ווייל ס'איז אַ זייער שטאַרקע צורך (כלה — שלום בית; מלך — כבוד המלכות). דאָס שטימט בעסער אויב רחיצה איז דרבנן, און חכמים קענען מקיל זיין פאַר אַ גרויסע צורך.

5. **פּראַקטישע קשיא — וואָס טוט רחיצת פנים?** וואָס טוט עס אויס צו וואַשן דאָס פּנים? אַ מענטש וואָס האָט זיך געוואַשן האָט אפשר אַ „גלאַנץ" אָדער „רויטקייט" פאַר אַ שעה, אָבער נאָכמיטאָג זעט מען שוין נישט קיין חילוק. ס'ווערט פאָרגעשלאָגן אַז ס'איז אַ קולטורעלע זאַך — אין יענע צייטן האָט מען מער געזען דעם חילוק.

6. **קשיא: מלך ביום כיפור — וואָס איז דער נויט?** דער מלך ישראל זיצט דאָך נישט אויף זיין כסא און מקבל קהל יום כיפור — יום כיפור איז דער עולם ביזי מיטן כהן גדול אין בית המקדש. פאַרוואָס דאַרף ער זיך וואַשן? ס'ווערט פאָרגעשלאָגן אַז דער רמב״ם ברענגט עס אַלס אַ כלל'דיגע הלכה, נישט נאָר פאַר יום כיפור בזמן בית המקדש.

7. **[דיגרעסיע: אַפּליקאַציע אויף אַ רבי:]** עס ווערט מרמז געווען אַז אפשר אַ רבי האט אַ דין פון „מלך ביופיו" — ער דאַרף זיין בכבוד פאַר

זיינע חסידים. דערמאנט ווערט דער מנהג (מחודש געווארן דורך דעם סקווערער רבי) אז א רבי זיצט שבעה אויף א סטעידזש מיט פרענטשעס ארום. אויב ער איז „מלך ביופיו," וואלט ער פטור געווען פון קריעה, רחיצה, וכו'.

8. **צי יעדער היינטיגער מענטש איז ווי א „מלך וכלה" פון אמאל:** אויב חכמים האבן פארשטאנען אז א נארמאלער מענטש קען מען הייסן נישט זיך וואשן, אבער א כלה איז „צו גרויס" א צורך — אפשר איז יעדער היינטיגער מענטש אין דעם לעוועל פון א מלך/כלה פון דעמאלטס, ווייל רחיצה איז היינט אזוי א באזיק נויטווענדיקייט.

ג. מי שהיה מלוכלך בצואה או בטיט (הלכה ד)

דער רמב"ם: „מי שהיה מלוכלך בצואה או בטיט — רוחץ מקום המטונף כדרכו ואינו חושש."

פשט: איינער וואס איז פארשמוצט מיט צואה אדער בלאטע מעג אפוואשן דעם שמוציגן פלאץ נארמאל, און דארף נישט זארגן.

חידושים און הסברות:

1. **„מקום המטונף" + „כדרכו":** דער רמב"ם באגרעניצט צו „מקום המטונף" — נאר דעם שמוציגן פלאץ, אבער „כדרכו" מיינט ער מעג עס טון נארמאל, נישט קארג — ער דארף נישט מצמצם זיין מיט ווייניג וואסער. „ואינו חושש" — ער דארף נישט סטאפן ווען די צואה איז טעכניש אוועק, ער מעג זיך געהעריג אפוואשן.

2. **דאס פאסט מיט דעם כלל:** רחיצה פאר א סיבה (לכלוך אראפנעמען) איז נישט „הנאת רחיצה" — ער טוט עס פאר דעם שטיקל טיט וואס ער דארף פטור ווערן.

3. **חילוק צווישן מלוכלך בצואה און מלוכלך בזיעה:** פארוואס זאל נישט יעדער פארשוויצטער מענטש מעגן זיך וואשן? דער תירוץ: מלוכלך בזיעה איז נישט נאר א ענין פון באקוועמליכקייט — עס איז א ענין פון כבוד, פון נישט זיין מיאוס. ביי א מלך אדער כלה, וואו דער סטאנדארד פון ריינקייט איז העכער, איז דער צער גרעסער, און דעריבער איז עס מותר. ביי א רעגולערן מענטש, איין טאג אן א שאוער איז נישט געפערליך — ערשט ביים צווייטן טאג הייסט עס שוין „מלוכלך." אפשר איינער וואס איז זייער שטארק פארשוויצט וואלט אויך געווען מותר, ווייל דער לעוועל פון צער איז גענוג.

4. **דער משלי תורה (געברענגט אין הגהות מיימוניות):** אן איסטניס איז אזוי ווי א מלך — ער איז זייער שטארק אוועיר פון זיין אויסזען, און ער דארף זיין ריין, נישט פאר הנאת רחיצה נאר פאר א פראקטישע נויט. דעריבער: מי שאיסטניס והוא צריך לקנח פניו במים, מותר אפילו ביום כיפור. אפילו לויט דעם רמב"ם קען מען מסכים זיין צו דעם, ווייל דער רמב"ם'ס שיטה איז אז וויפיל צער מ'דארף האבן, מער פון דעם נישט — און אן איסטניס האט מער צער, אזוי ווי א מלך.

ד. מדיחה אשה ידה אחת במים (הלכה ד)

דער רמב"ם: „ומדיחה אשה ידה אחת במים ונותנת את הפת לבנה."

פשט: יום כיפור עסט מען נישט, אבער א קינד דארף עסן. די מוטער מעג אפוואשן איין האנט (נישטביידע) כדי צו געבן דעם קינד ריינע ברויט.

חידושים און הסברות:

1. **קשיא פון ר' אברהם נאוויטש (פון הלכות ברכות):** דער רמב"ם פסק'נט אז „המאכיל אחרים אינו צריך נטילת ידים" — ווער עס געבט צו עסן פאר א צווייטן דארף זיך נישט וואשן. אויב אזוי, פארוואס דארף די פרוי זיך וואשן? **תירוץ:** די הלכה אז „המאכיל אחרים אינו צריך נטילת ידים" רעדט ווען די הענט זענען נישט ממש שמוציג — ס'איז נאר א „חזקה" פון „ידים עסקניות הן." אבער יום כיפור, ווייל מ'וואשט זיך נישט דעם גאנצן טאג, זענען די הענט טאקע ממש שמוציג. דעריבער איז עס נישט א דין נטילת ידים, נאר א דין נקיות — און פאר נקיות דארף מען זיך וואשן אפילו ווען מ'געבט פאר א צווייטן.

2. **חילוק צווישן לעוועלס פון נקיות לויט קאנטעקסט:** פאר דאווענען איז דער לעוועל פון נקיות נישט אזוי שטרענג — דער רמב"ם זאגט נישט אז מ'דארף נטילת ידים לתפילה יום כיפור. אבער פאר געבן ברויט פאר א קינד איז עס א „מער איידעלע זאך" — דער לעוועל פון שמוציגקייט איז שוין בכלל „היו ידיו מלוכלכות," וואס מ'מעג זיך וואשן.

3. **נאר איין האנט:** דער רמב"ם זאגט „ידה אחת" — נאר די האנט וואס זי נוצט צו געבן דעם ברויט. אויב א מאמע גרייט אן א סענדוויטש מיט ביידע הענט, וואלט זי לכאורה מעגן ביידע הענט וואשן. דער רמב"ם רעדט אויף אן אופן אז זי „געבט נאר" — נישט גרייט אן.

ה. חולה רוחץ כדרכו (הלכה ד)

דער רמב"ם: „חולה רוחץ כדרכו אפילו אינו מסוכן."

פשט: א קראנקער מענטש מעג זיך וואשן נארמאל, אפילו ער איז נישט אין סכנה.

חידושים און הסברות:

1. **חילוק צווישן רחיצה און אכילה ביי חולה:** לגבי עסן יום כיפור דארף א דאקטער זאגן אז ס'איז א סכנה. אבער רחיצה איז „נישט אזוי הארב" — אפילו א חולה שאין בו סכנה מעג זיך וואשן. דאס ווייזט אז רחיצה איז א קלערע איסור ווי אכילה.

2. **„כדרכו" ביי חולה — וואס מיינט עס?** מיינט „כדרכו" אז ער מעג מאכן א הייסע שאוער ווי יעדן טאג? דער רמב"ם איז נישט מפורש.

3. **א חולה — איז דאס הנאת רחיצה אדער נישט?** ביי א חולה איז עס יא הנאת רחיצה — ער האט הנאה פון זיך וואשן. אבער ס'איז א צורך — א חלק פון טיפול פאר דעם גוף. דער רמב"ם ברענגט אין הלכות שבת אז ביי א חולה שיש בו סכנה „מחמין לו חמין בין להשקותו בין לרחיצת גופו" — רחיצה איז א זאך וואס העלפט פאר א חולה, ס'איז א חלק פון חיזוק הגוף. דאס איז אן אנדער מאדעל ווי מלוכלך — ביי מלוכלך איז עס נישט הנאת רחיצה בכלל, ביי חולה איז עס יא הנאת רחיצה אבער מיט א צורך.

ו. חייבי טבילות טובלין כדרכן (הלכה ד)

דער רמב"ם: „וכל חייבי טבילות טובלין כדרכן בין בתשעה באב בין ביום הכפורים."

פשט: איינער וואס איז מחויב טבילה (ווי א נדה) מעג זיך טובל'ן ווי געוויינטליך, סיי תשעה באב סיי יום כיפור.

חידושים און הסברות:

1. דער רמב"ם ווארפט אריין תשעה באב צוזאמען מיט יום כיפור — דאס איז לשון הברייתא.

2. **חקירה אין גמרא — טבילה בזמנה מצוה:** ביי א נדה למשל, זי קען סיי ווי נישט האבן תשמיש יום כיפור, סאו וואס איז דער נוצן פון טבילה? נאר אויב טבילה בזמנה מצוה, איז דא א באזונדערע מצוה צו גיין בזמנה. די גמרא קומט אויס אז אפילו אויב טבילה בזמנה לאו מצוה, איז עס מותר, ווייל טבילה איז נישט רחיצה של תענוג — זי איז נישט שמוציג, זי איז נאר טמאה, און דער מעבר פון טומאה צו טהרה איז נישט קיין הנאת רחיצה, עס איז אן אנדערע ענין לגמרי.

ז. נטילת ידים בבוקר ביום כיפור — מחלוקת רמב"ם און רבינו תם

פשט ביים רמב"ם: דער רמב"ם ברענגט נישט קיין היתר פון זיך וואשן אינדערפרי (נטילת ידים שחרית) יום כיפור.

חידושים און מחלוקות:

1. **דער רמב"ם'ס שיטה:** דער יסוד פון נטילת ידים בבוקר איז וועגן „ידים עסקניות הן" — א חזקה אז די הענט זענען שמוציג. לויט דעם רמב"ם, א חזקה אליין איז נישט גענוג — מען דארף ממש זיכער וויסן אז מען איז שמוציג (אנווייזן די צואה). דעריבער איז לויט דעם רמב"ם אסור זיך צו וואשן אינדערפרי יום כיפור, ווייל דאס איז עקזעקט די סארט רחיצה וואס מ'האט אסור געמאכט — סתם ידיו ופניו אינדערפרי, נישט ווייל ער פילט שמוציג, נאר ווייל עס איז א הנהגה.

2. **רבינו תם (געברענגט אין הגהות מיימוניות):** רבינו תם איז מתיר נטילת ידים בבוקר, מיט דער סברא: „שאין לך טיט וצואה יותר מן הידים בבוקר" — ער האלט אז די הענט בבוקר זענען טאקע שמוציג גענוג. נאר זאגט רבינו תם, מען זאל נישט מתכוין זיין להנאת רחיצה.

3. **דער חילוק:** רבינו תם פארשטייט אז נטילת ידים בבוקר האט צו טון מיט רוח רעה — א גזירת הכתוב וואס איז דא אויף יעדן איינעם, און דעריבער איז עס ממש שמוציג. דער רמב"ם אבער האלט אז עס איז בעיקר ווייל ידים עסקניות הן (א פראקטישע שמוציקייט), און א בלויזע חזקה איז נישט גענוג צו מתיר זיין.

4. **רבינו ירוחם** ברענגט אז כל רבותינו נאך דעם רמב"ם האלטן אז מ'טאר יא וואשן — אויך פאר'ן געבן עסן צו א קינד (נותן פת לתינוק) דארף מען זיך וואשן, אפילו מ'איז נישט שמוציג.

5. **דער רשב"א** לייגט צו אז נאך גיין אין בית הכסא מעג מען זיך וואשן משום מיאוס ונקראת — אפילו בעל קטנים, אפילו לא שפשף, אפילו ער איז נישט ממש שמוציג. א כהן אויך — כל דבר שאינו מתכוין להנאת רחיצה אלא לנקות מלכלוך, שרי.

6. **וועגן דער הגבלה פון עד הפרק:** עס איז דא א מחלוקת אין הלכות נטילת ידים צי „עד הפרק" מיינט ביז די פינגער אדער ביז דער האנט-געלענק. דער מנהג צו זיין מחמיר יום כיפור (נאר ביז שפיץ פינגער) איז פשוט לויט דער שיטה אז עס איז נישט דא קיין חיוב צו וואשן דעם פאלם פון די הענט.

7. **[פראקטישער חידוש:]** לויט דעם רמב"ם (וואס האלט נישט פון רוח רעה) דארף מען נישט וואשן נעגל וואסער יום כיפור.

ח. מי שראה קרי ביום הכיפורים (הלכה יא)

דער רמב"ם: „הרואה קרי ביום הכיפורים — אם לח הוא, מקנח במפה ודיו. אם יבש — רוחץ במקום המלוכלך בלבד ומתפלל. אבל אסור לו לרחוץ כל גופו או לטבול, שאין הטובל בזמן הזה טהור מפני טומאת מת."

פשט: בזמן הזה, וואו מ'האט שוין מבטל געווען דעם חיוב טבילה (תקנת עזרא), אויב איינער האט קרי יום כיפור: אויב עס איז נאך לח — זאל ער אפווישן מיט א טוך. אויב עס איז שוין יבש (פארשמירט, מ'קען עס נישט סתם אפווישן) — דארף ער נוצן וואסער, אבער נאר אפוואשן דעם ספעציפישן פלאץ וואו עס איז מלוכלך (נישט רוחץ כדרכו), און דערנאך שטעלט ער זיך דאווענען.

חידושים און הסברות:

1. **קשיא אויף'ן רמב"ם'ס טעם פון „טומאת מת":** וואס מיינט דער רמב"ם אז „שאין הטובל בזמן הזה טהור מפני טומאת מת"? דאס איז דאך נישט קיין הלכה אז א טמא מת וואס טובל'ט זיך פאר אן אנדערע טומאה (ווי קרי) ווערט נישט טהור פון יענע טומאה! ער ווערט יא טהור פון קרי — ס'איז נאר אז ער בלייבט טמא מת. ס'איז א נפקא מינה לגבי בית המקדש, אבער פאר תפילה זאל עס יא העלפן.

2. **פארענטפערונג — א נייער פשט:** דער רמב"ם'ס דערמאנונג פון טומאת מת איז נישט א סתירה צו הלכות טומאה, נאר א מעשה'דיגע טענה: היות אז מ'איז טמא מת, קען מען עניוועי נישט גיין אין בית המקדש — ממילא איז דער טבילה פון קרי נישט פראקטיש נוצבאר. מ'עסט נישט תרומה (ווייל יום כיפור עסט מען נישט), מ'גייט נישט אין בית המקדש (ווייל טמא מת). ממילא האט די טבילה קיין תועלת נישט, און ס'בלייבט נאר דער מנהג לתפילה — וואס קען נישט דוחה זיין דעם איסור רחיצה.

3. **דער רמב"ם'ס שיטה — צוזאמענשטעל פון הלכות תפילה און הלכות קריאת שמע:** דער רמב"ם האט שוין פריער (אין הלכות קריאת שמע) פסק'נט אז תקנת עזרא פון טבילה פאר בעל קרי איז בטל געווארן. אין הלכות תפילה שרייבט ער אז ס'איז פארבליבן נאר א מנהג פון רחיצה (נישט טבילה) פאר תפילה — דאס הייסט זיך אפוואשן אין א מרחץ, נישט גיין אין מקוה. און דער מנהג איז נאר לתפילה, נישט לקריאת שמע.

4. **דער עיקר טעם — „ואין מנהג לבטל דבר איסור":** דער רמב"ם'ס הויפט סברא: היות ס'איז נאר א מנהג זיך צו וואשן פאר תפילה (נישט א חיוב), קען א מנהג נישט דוחה זיין אן איסור. „ואין מנהג לבטל דבר איסור אלא לעשר את המותר" — מנהגים קענען נאר צולייגן חומרות, נישט מקיל זיין אויף איסורים. א מנהג זיך צו וואשן — זייער שיין א גאנץ יאר ווען מ'איז מחמיר. אבער א מנהג אז יום כיפור זיך צו וואשן? ס'מאכט נישט קיין סענס.

5. **אויב ס'וואלט געווען א חיוב טבילה מיט א פראקטישע תועלת:** ווען ס'וואלט געווען אז די טבילה האט א ריכטיגע תועלת (ווי ער וויל גיין אין בית המקדש), וואלט דער כלל פון „כל חייבי טבילות טובלין כדרכן" אים מתיר געווען. אבער אויך דאס איז שווער, ווייל ער דארף אויך אפר פרה אדומה — די מקוה אליין וואלט נישט גענוג אויפגעטון.

6. **דער רמב"ם האלט נישט פון דעם חילוק פון „רחיצה של הנאה" vs. „רחיצה שלא להנאה":** דאס איז א מפתח-חידוש. דער רמב"ם מאכט נישט דעם חילוק וואס אנדערע ראשונים (ווי רבינו תם) מאכן. ביי דער רמב"ם איז יעדע רחיצה אסור — אויסער ספעציפישע אויסנאמען.

7. **קשיא אויף דער רמב"ם פון מלך:** אויב דער רמב"ם האלט נישט פון דעם חילוק פון הנאה/צורך, פארוואס איז א מלך מותר זיך צו וואשן יום כיפור? א כלה — מילא, משום שלום בית. אבער א מלך? דער פסוק „מלך ביפיו תחזינה עיניך" איז נישט א מצוה, נאר א תיאור. ענטפער: ס'איז א ספעציעלע רבנן'ישע קולא פאר א מלך ווייל ס'איז א גרויסער צורך.

8. **כהן גדול'ס טבילות יום כיפור:** דער כהן גדול טובל'ט זיך מערערע מאל יום כיפור, און מ'מאכט אפילו ווארעם דאס וואסער (מיט ווארעמע אייזערנעס — „מעשה תפקצנתן"). דאס איז אבער א חיוב (חלק פון סדר העבודה), נישט א מנהג, ממילא איז נישט קיין שאלה.

9. **ראשונים וואס זענען מתיר טבילה פאר בעל קרי:** דער טור ברענגט פון די גאונים, רבי יהודה ברצלוני, דער רוקח, און דער מאירי — אלע מתיר פאר א רואה קרי צו טובל'ן יום כיפור. דער **מאירי** שרייבט: „שמענו לחכמים וגדולים שלא חששו לתלמידיהם שלא היתה תפילת יום הכיפורים חביבה להם אלא אם כן בטהרה יתירה" — אפילו א מענטש וואס איז נישט מקפיד א גאנץ יאר אויף טבילה פאר תפילה, ביום כיפור צו דאווענען אן מקוה איז נישט פאסיג.

10. **דער הרב וואזנער** האט אויך אזוי געפסק'נט — ווען איינער האט אים געפרעגט יום כיפור, האט ער אים בלחש געזאגט אז ער מעג, אזוי ווי דער מנהג פון דעם מאירי. דאס איז געבויט אויף דעם חילוק פון רחיצה של תענוג — אז טבילה פאר'ן דאווענען איז נישט רחיצה של תענוג.

11. **חידוש בדעת המאירי:** דער מאירי'ס סברא איז אז א בעל קרי וועט נישט קענען דאווענען געהעריג אן מקוה — ער וועט זיך פילן נישט ריין. דאס איז א נייע סברא וואס דער רמב"ם האט נישט געטראכט פון. דער רמב"ם קוקט אויף דעם מנהג אז מ'איז נישט מתיר א דבר האסור, אבער דער מאירי ברענגט א נייע שאלה: וויאזוי קען ער דאווענען יום כיפור אן מקוה? דאס איז א גרויסע צער. **הגבלה:** קיינער וואלט נישט געזאגט אז מ'מעג עובר זיין אויף עינויים פון יום כיפור כדי גוט צו דאווענען — דער מאירי מיינט

נאר אז די חביבות פון תפילות יום כיפור בטהרה איז א דבר קדוש, נישט סתם א תאוה.

12. [דיגרעסיע: כללי הלכה — ווען שוועריגקייט איז א היתר:] מענטשן פרעגן שאלות ווען זיי האבן א שוועריגקייט, נישט ווען ס'איז דער פשוט'ער דין. א רב וואס ענטפערט „א שוועריגקייט איז נישט קיין היתר" איז אפט נישט גענוי — ווייל אסאך מאל, ספעציעל ביי דרבנן'ס, איז א שוועריגקייט יא א פאקטאר. דער פרעגער מיינט: „די תורה האט גערעדט פון א נארמאלע קעיס, איך בין נישט א נארמאלע קעיס — זאג מיר די הלכה פאר מיין נייעם פאל." מ'קען נישט סתם ענטפערן „ס'איז דאך דא א הלכה" אן צו אנאליזירן דעם ספעציפישן פאל.

ט. טיט שהוא לח — טופח על מנת להטפיח

דער רמב"ם: טיט שהוא לח — אם יניח אדם ידו עליו ותעלה בו לחלוחית, און ווען ער טאטשט מיט איין האנט די אנדערע האנט ווערט אויך נאס ווערן (טופח על מנת להטפיח) — אסור צו זיצן אויף אזא טיט, ווייל ער ווערט נאס ווערן דערפון.

פשט: דער איסור רחיצה איז נישט נאר ווען ממש וואסער גיסט זיך, נאר אפילו ווען מ'ווערט נאס פון א פייכטע זאך.

חידושים:

1. דא זעט מען קלאר אז ס'איז דא עפעס א הנאה פון ווערן נאס — נישט נאר פון הייסע וואסער אויף'ן רוקן (הנאת מרחץ), נאר אפילו סתם נאס ווערן איז א מין הנאה.

י. לא ימלא אדם כלי חרס מים ויצטנן בהם

דער רמב"ם: „לא ימלא אדם כלי חרס מים ויצטנן בהם" — מ'טאר נישט פולמאכן א כלי חרס מיט וואסער כדי זיך אפצוקילן, „שמים נוזלים מדופנו" — ווייל וואסער רינט ארויס פון די ווענט פון כלי חרס. אפילו כלי מתכות וואס שוויצט נישט אזוי שטארק — אסור שמא יבוא לידי סחיטה.

פשט: מ'טאר נישט האלטן א כלי מיט קאלטע וואסער כדי זיך אפצוקילן, ווייל וואסער קען ארויסקומען פון דעם כלי.

חידושים:

1. **„מים נוזלים מדופנו"** מיינט נישט אז וואסער גייט ממש דורך דעם כלי חרס (ווייל א כלי חרס האלט דאך ליקוויד). דאס מיינט דעם קאנדענסיישאן — ווען קאלטע וואסער איז אין א ווארימע צימער, קומט ארויף וואסער אויף דער אויסייד פון דעם כלי פון דער לופט (דיפערענס אין טעמפעראטור). א כלי חרס, ווייל ער קאנדאקט נישט היץ אזוי גוט, בלייבט קעלטער ווי די לופט, און דעריבער כאפט ער מער קאנדענסיישאן.

יא. להצטנן בפירות — מותר

דער רמב"ם: „אבל מותר להצטנן בפירות."

פשט: מ'מעג אנכאפן א קאלטע פרי צו זיך אפקילן. ביי פירות איז נישטא די חשש אז ס'וועט זיך אויסגיסן וואסער.

יב. מטפחת פון ערב יום טוב

דער רמב"ם: „לקח אדם מטפחת מערב יום טוב ומנגבה ומניחה תחת הבגדים, ולמחר מעבירו על פניו ואינו חושש, אף על פי שיש בו קור הרבה."

פשט: מ'מעג נעמען א שמאטע, איינווייקן אין וואסער ערב יום כיפור, אויסקוועטשן/אפטריקענען, לייגן אונטער די בגדים, און מארגן (יום כיפור) זיך אפווישן דערמיט. ווייל ס'איז שוין נישט „טופח על מנת להטפיח" — ס'רינט נישט קיין וואסער דערפון. די קעלט וואס בלייבט איז ווי „להצטנן בפירות" — גענוג לחלוחית אויף קאלט צו מאכן, אבער נישט גענוג אויף נאס צו מאכן.

חידושים:

1. **דער רמ"א** זאגט מ'זאל עס נישט טון, ווייל אפשר גייט זיין סחיטה פון די מטפחת. עס ווערט געפרעגט: ס'איז דאך שוין אויסגעטריקנט, וויאזוי איז דא סחיטה?

2. דאס אלעס איז א זייער איידעלע חילוק — א שיעור וואס איז מותר און א שיעור וואס איז אסור. אפשר היינט וואלט מען געקענט פרעגן צי מ'מעג שטיין נעבן אן עיר קאנדישאנער.

3. שוויצן אליין איז נישט אסור — הגם אז ס'קומט ארויף וואסער אויף דעם גוף — ווייל ס'איז נישטא קיין הנאת רחיצה דערין, פארקערט.

יג. עובר במים לדבר מצוה

דער רמב"ם: ווען איינער גייט פאר א דבר מצוה — מקבל פני רבו, אביו, אדער מי שגדול ממנו בחכמה, אדער ליכנס לבית המדרש — און ס'איז דא וואסער אינצווישן, „עובר במים עד צווארו ואינו חושש." **וחוזר ממנו למקומו** — ער מעג אויך צוריקגיין דורך'ן וואסער, ווייל **שאם לא תתיר לו לחזור אינו הולך** — אויב מ'וועט אים נישט ערלויבן צוריקצוקומען, וועט ער בכלל נישט גיין, **ונמצא נמנע מן המצוה.**

פשט: מ'מעג גיין דורך וואסער ביז צום האלז פאר א מצוה, און מ'דארף נישט חושש זיין פאר'ן איסור רחיצה.

חידושים:

1. **„עד צווארו" — מאקסימום, נישט מינימום:** „אפילו עד צווארו." מער ווי דעם טאר מען נישט, ווייל דאן איז דא א חשש אז ער וועט טרינקען וואסער (אדער זיך דערטרינקען). דאס איז א גרויסע קולא — נישט נאר א קליינע פאדל וואו די פיס ווערן נאס, נאר מ'מעג ממש די גאנצע גוף נאס ווערן פאר א מצוה.

2. **„מי שגדול ממנו בחכמה"** איז נישט דווקא זיין רבי — ס'איז א מצוה פון חכמים פון כבוד חכמים, הגם שאינו רבו. אויך „ליכנס לבית המדרש" מיינט אינמיטן יום כיפור — נאכדעם וואס ער האט שוין געענדיגט דאווענען, וויל ער גיין לערנען.

3. **דער היתר צוריקצוגיין איז נאר ביי מצוה:** ביי לשמור פירותיו (אפהיטן זיינע פעלדער) שטייט נישט אז מ'מעג צוריקגיין. דאס ווייזט אז דער היתר צוריקצוגיין איז ספעציפיש פאר מצוה, נישט פאר הפסד.

4. **חילוק צווישן נייע געלט מאכן און אפהיטן:** נייע געלט מאכן איז נישט קיין מצוה, אבער אפהיטן וואס מ'האט שוין איז א צורך/מצוה. דאס איז פאראלעל צו שבת-דינים וואו מ'האט מתיר געווען געוויסע זאכן פאר שמירת ממון.

5. **סתם שפאצירן (הולך לטייל)** און מ'קומט צו א וואסער — מעג מען נישט אדורכגיין. ס'איז נישט אן אלגעמיינער היתר פאר יעדן וואס וויל נישט זיך וואשן. ס'דארף זיין א צורך אדער מצוה.

6. **שינוי בדרך העברה במים:** דער רמב"ם זאגט: שלא יוציא ידיו מתחת שוליו על בגדיהם כדרך שעושה בחול — מ'זאל מאכן א שינוי פון וויאזוי מ'גייט אדורך וואסער אינדערוואכן. אינדערוואכן וואלט א מענטש אויסגעטון זיין שיך וועש אדער ארויפגעהויבן זיינע קליידער. אויף יום כיפור זאל ער נישט אזוי טון — ער זאל גיין מיט זיינע קליידער אין וואסער אריין. דער שינוי איז וועגן סחיטה (שער הציון/שולחן ערוך הרב), אבער דער עיקר טעם איז: ווען מ'גייט אדורך מיט אלע קליידער אן, איז עס נישט כדרך הנאה פון רחיצה — א מענטש וואס וויל זיך באדן טוט זיך אויס. דא גייט ער בלויז אדורך, און דאס אליין איז שוין א שינוי.

7. **כללי'דיגער אנגאנג:** ווען א יוד קומט פרעגן א שאלה וועגן א שווערע סיטואציע, זאגט דער רב: דו מעגסט, אבער מאך עפעס א שינוי — אז דו זאלסט געדענקען אז ס'איז יום כיפור. דער פונקט פון שינוי איז נישט אלעמאל פרעציז דעפינירט, נאר דער עיקר איז אז עס זאל נישט זיין כדרך חול.

יד. [דיגרעסיע: שווימען אין די ניין טעג]

עס ווערט אנגערירט דער מנהג נישט צו שווימען אין די ניין טעג. שווימען איז נישט רחיצה — עס איז אן אנדערע מין עונג: עקסערסייז, פיזישע אקטיוויטעט, זיך אפקילן (וואס די גמרא רופט „כדי לקרר"). דאס איז נישט דאס זעלבע וואס מ'האט אסור געמאכט ביי מרחץ. עס קען זיין אז דער מנהג נישט צו שווימען איז א נייע חומרא / מנהג ישראל, נישט א שלעכטע מנהג, אבער עס האט נישט אמת'דיג צו טון מיט דעם נושא פון רחיצה.

טו. נעילת הסנדל — הלכה א

דער רמב"ם: „אסור לנעול מנעל וסנדל, אפילו ברגל אחת. אבל מותר לצאת בסנדל של שעם ושל גומי."

פשט: מ'טאר נישט אנטון א געהעריגע שיך (מנעל אדער ס

נדל), אפילו נאר אויף איין פוס. אבער א סנדל פון **שעם** (א מין בלעטער/האלץ) אדער **גומי** (פאפירוס-ארטיגע מאטעריאל) מעג מען יא.

חידוש — וכן כורך אדם בגד על רגליו ויוצא: מ'מעג ארומוויקלען א שטיק שטאף אויף די פיס, ווייל **הרי קושי הארץ מגיע לרגליו ומרגיש כיחף** — ער פילט נאך אלץ ווי ער גייט באָרוועס, ווייל דער בגד איז נישט גענוג באקוועם.

חידושים און הסברות:

1. **דער פרינציפ:** דער היתר איז נאר אויף זאכן וואס זענען נישט אזוי באקוועם ווי נארמאלע שיך. דעריבער, אפילו א בגד וואלט מען נישט געטארט אויב מ'וואלט נישט מרגיש יחף געווען.

2. **נוגע להלכה למעשה — קראקס/סליפערס/סניקערס:**

- א **סניקער** (נארמאלע שיך בלויז נישט פון לעדער) — זעט נישט אויס ווי א היתר, ווייל ס'איז א נארמאלע באקוועמע שיך.

- א **קראקס** — ס'איז דא א מחלוקת צווישן שפעטיגע פוסקים. עטלעכע זאגן ס'איז באקוועם גענוג אז מענטשן גייען דערמיט רעגולער, אנדערע זאגן ס'איז א סליפער נישט א שיך.

- **לויט דעם רמב"ם** זעט מען נישט געהעריג א היתר פאר באקוועמע נישט-לעדערנע שיך — דער היתר איז נאר אויף א סנדל של שעם-טיפ, וואס איז ממש נישט ווי א שיך.

- ס'איז **זיכער נישט** בלויז אן ענין פון לעדער — דער רמב"ם דערמאנט נישט אז דער איסור איז ספעציפיש אויף עור (לעדער).

טז. נעילת הסנדל — תינוקות

דער רמב"ם: „התינוקות, אף על פי שאין מצווה למנוע מהם אכילה ושתיה... מונעין אותן מנעילת הסנדל."

פשט: קינדער — הגם מ'לאזט זיי עסן און טרינקען (קליינע קינדער לפני חינוך), און אויך רחיצה און סיכה ערלויבט מען פאר זיי — אבער נעילת הסנדל איז מען מונע אפילו ביי קינדער.

חידושים:

1. **פארוואס דער חילוק:** רחיצה און סיכה האט א מענטש (אדער קינד) א צורך — א קינד איז שוואכער, מ'דארף זיך וואשן. אבער נעילת הסנדל שאדט נישט אפילו פאר א קינד — ס'איז נישט קיין צער צו גיין אן שיך (פאר א קינד).

2. **שאלה:** צי דער רמב"ם רעדט פון א תינוק שהגיע לחינוך (דאס הייסט, ס'איז א דין חינוך ספעציפיש אויף נעילת הסנדל), אדער אפילו פאר אלע קינדער? לכאורה מיינט ער אז ביי א קינד וואס האט דערגרייכט חינוך, קאסט עס נישט — ס'איז גרינג צו מקיים זיין.

יז. נעילת הסנדל — מחמת עקרב

דער רמב"ם: „מותר לכל אדם לנעול את הסנדל מחמת עקרב וכיוצא בו כדי שלא ישכנו."

פשט: אין א פלאץ וואו ס'איז דא עקרבים אדער שלאנגען, מעג מען אנטון שיך.

חידושים:

1. **דאס איז נישט פיקוח נפש:** מ'דארף נישט אנקומען צו דעם הגדרה פון פיקוח נפש. דער יסוד איז אנדערש: ווען די סיבה פארוואס דו טוסט אן שיך איז וועגן עקרב — דאס הייסט, דער צוועק איז נישט הנאה פון שיך נאר באשיצונג — האט די תורה בכלל נישט געמיינט אזא פאל ווען זי האט אסור געמאכט נעילת הסנדל. ס'איז נישט אז מ'איז דוחה דעם איסור מיט פיקוח נפש, נאר ס'איז בכלל נישט אין דעם איסור אריינגערעכנט.

2. ס'איז דא אסאך לעוועלס פון צורך — נישט יעדער צורך איז פיקוח נפש, אבער ס'קען נאך אלץ זיין מתיר. א מענטש דארף נישט בלייבן אין צימער אויסצומיידן עקרבים — ער מעג פשוט אנטון שיך.

יח. נעילת הסנדל — יולדת און חולה

דער רמב"ם: „וחיה מותרת לנעול את הסנדל משום צינה כל שלשים יום. וחולה כיוצא בה אפילו שאין בו סכנה."

פשט: א יולדת (פרוי וואס האט געבוירן) מעג אנטון שיך וועגן קאלטקייט, ביז דרייסיג טעג נאכ'ן געבורט — ווייל ביז דרייסיג טעג הייסט זי נאך א חיה (יולדת). א חולה, אפילו אן סכנה (חולה שאין בו סכנה), מעג אויך אנטון שיך כדי נישט פארקילט צו ווערן.

יט. הלכות סיכה (שמירן) ביום הכיפורים

דער רמב"ם: „אסור לסוך מקצת גופו ככל גופו, בין סיכה של תענוג בין סיכה שאינה של תענוג."

פשט: מ'טאר נישט שמירן אפילו א טייל פון גוף, און דער איסור גילט סיי פאר סיכה של תענוג סיי פאר סיכה שאינה של תענוג.

חידושים:

1. „סיכה של תענוג" מיינט דעם אלטן מנהג נאכן סעודה צו לייגן שמן אויפן גוף פאר הנאה. „סיכה שאינה של תענוג" מיינט למשל נוצן עס ווי א זייף צום אפוואשן — ס'איז דא א געוויסע הנאה אבער ס'איז נישט לויטער תענוג — און דאס איז אויך אסור.

2. דער רמב"ם איז גאנץ קאנסיסטענט מיט זיין שיטה: ער מאכט נישט קיין חילוק צווישן של תענוג און שאינו של תענוג — ביידע זענען אסור.

3. היינט איז סיכה נישט איינגעפירט ביי מענער, אבער פרויען שמירן זייער געווענליך, און א מאסאזש מיט אויל וואלט געווען א סיכה של תענוג.

דער רמב"ם זאגט ווייטער: „ואם היה חולה אף על פי שאין בו סכנה, או שיש לו חטטין בראשו — סך כדרכו ואינו חושש."

פשט: א חולה (אפילו אין בו סכנה) אדער איינער וואס האט וואונדן/בליסטערס אויפן קאפ מעג שמירן ווי געווענליך.

חידושים:

4. דער היתר פון צורך (רפואה) האט נישט קיין חילוק מיט דעם לשון פון „תענוג." א חולה איז מער א צורך, ממילא איז עס מותר — אזוי ווי מ'האט מתיר געווען אנדערע זאכן פאר א חולה (ווי נעילת הסנדל).

5. **דער חילוק וואס דער חתם סופר וואלט געזאגט:** דער היתר איז ווען ס'איז לצורך רפואה. וואס היינטיגע פוסקים רופן „סיכה שאינו של תענוג" (און זיי זענען מתיר) איז אייגנטליך נישט וואס דער רמב"ם רופט „שאינו של תענוג" — ביים רמב"ם איז „שאינו של תענוג" אויך אסור, נאר לצורך רפואה איז מותר.

כ. הלכות הדלקת הנר — תשמיש המיטה ביום הכיפורים

דער רמב"ם: „יש מקומות שנהגו להדליק את הנר בליל יום הכפורים כדי שתהא לו בושת פנים מאשתו ולא יבוא לידי תשמיש המיטה. ויש מקומות שנהגו שלא להדליק."

פשט: ס'איז דא צוויי פארקערטע מנהגים: מקומות וואו מ'האט יא אנגעצינדן לעכט (כדי ער זאל זיך שעמען פון זיין ווייב און נישט קומען צו תשמיש), און מקומות וואו מ'האט דייקא נישט אנגעצינדן (כדי ער זאל נישט זען זיין ווייב, ווייל ווען ער זעט זי וועט זי נושא חן זיין בעיניו ויבוא לידי תשמיש).

חידושים:

1. **ביידע מנהגים האבן די זעלבע כוונה:** אמאל האבן צוויי אידן פארקערטע מנהגים, אבער דאס מיינט נישט אז זיי האבן א פארקערטע סברא. ביידע מיינען די זעלבע זאך — צו פארמיידן איסור תשמיש המיטה אויף יום כיפור. איינער מיינט אז מיט לעכט וועט מען זיך אפהאלטן (ווייל מ'זעט זיך), און דער אנדערער מיינט אז אן לעכט וועט מען זיך אפהאלטן (ווייל מ'וועט נישט זען דעם אנדערן). די גמרא זאגט בפירוש אז ביידע מנהגים זענען גוט.

2. **שארפע קשיא:** די איסור תשמיש המיטה ביום כיפורים איז אן איסור גמור — דאס וועט אים נישט אפהאלטן? אבער דער ענין פון צניעות (נישט משמש לאור הנר) וואס איז נאר א מנהג — דאס גייט אים אפהאלטן? דער פשט איז אז דער רמב"ם מיינט נישט אז דאס לעכט איז א גזירה, נאר אז א נארמאלער צנוע'דיגער איד איז נישט משמש לאור הנר (ס'איז אן ענין פון צניעות), און דאס וועט אים אפהאלטן. דער ירושלמי ברענגט אז דאס האט צוטון מיט ��עם כלל אז מ'איז נישט משמש לאור הנר.

3. **וואו מ'צינדט אן אלע מנהגים:** אין בית המדרש צינדט מען יא לעכט, און אין אפלים (טונקעלע ערטער) צינדט מען אויך. דער טעם דערפאר איז נישט כבוד יום טוב, נאר שלום בית — מ'זאל זיך נישט שטויסן אדער פאלן. אין שול איז אויך נישט קיין שאלה, מ'צינדט דארט.

4. **מנהג המקום:** דער חילוק צווישן די צוויי מנהגים איז נישט א ענין פון מנהג המקום, ווייל קיינער ווייסט נישט וואס דו טוסט ביי דיר אין בעדרום — ס'איז נישט פני מחלוקת.

דער רמב"ם: „ואם חל יום הכפורים להיות בשבת — חייבים הכל להדליק בכל מקום, שהדלקת נר בשבת חובה."

פשט: ווען יום כיפור פאלט אויף שבת, מוז מען אומעטום צינדן לעכט, ווייל הדלקת נר בשבת איז א חובה/מצוה.

חידושים:

5. דאס שטימט מיט דעם רמב"ם'ס יסוד אז א מנהג קען נישט מבטל זיין א מצוה. ממילא קען דער מנהג פון נישט צינדן נישט אויפהייבן דעם חיוב פון הדלקת נר בשבת.

6. **וויכטיגער חידוש:** פון דעם רמב"ם זעט מען אז דער מנהג פון צינדן לעכט יום כיפור רעדט פון דער זעלבער פלאץ און אופן ווי שבת (ד.ה. אין בעדרום/שלאפצימער). ווייל אויב ס'וואלט געווען א באזונדערע מנהג נאר אין בעדרום, וואלט נישט געווען קיין סתירה פון שבת — שבת צינדט מען ביים טיש, און אין בעדרום וואלט מען געקענט נישט צינדן. דאס וואס דער רמב"ם זאגט אז שבת איז מכריח צו צינדן, באווייזט אז דער מנהג רעדט פון דער זעלבער הדלקה.

7. **חידוש בנוגע הדלקת נר יום טוב:** דער רמב"ם האט אפילו נישט געזאגט אז יום טוב איז דא א מצוה צו צינדן לעכט. אין הלכות שבת שטייט נאר שבת. יום טוב — פראקטיש צינדט מען, אבער אפשר איז נישטא קיין באזונדערע מצוה, ווייל יום טוב קען מען אייביג אנצינדן א לעכט (ס'איז נישטא דער ענין פון ערב שבת). ממילא איז יום כיפור אויך נישטא קיין מצוה פון הדלקת נר — ס'איז נאר א מנהג פון גדר לתשמיש המיטה.

8. **נפקא מינה לברכה:** לויט דעם רמב"ם איז נישט שייך קיין ברכה אויף דעם מנהג, ווייל ס'איז נישטא אפילו קיין תקנה — ס'איז נאר א מנהג פון גדר לתשמיש המיטה. אונז פירן זיך יא צו מאכן א ברכה אויף הדלקת נר יום כיפור, אבער דאס איז באזירט אויף אן אנדערע יסוד: אז יום כיפור האט א דין יום טוב, ס'קומט כבוד, ממילא קומט זיך צו צינדן לעכט. דאס האט אמת'דיג נישט מיט דעם מנהג פון „יש מקומות שנהגו להדליק" בכלל — אונז זענען נישט א „מקום שנהגו להדליק" פאר תשמיש המיטה, נאר אונז האבן אן אנדערע איידיע פון חובת הדלקת נר ביום כיפור.

9. ס'איז דא א מסורה אז יום כיפור האט עפעס מיט לעכט — חוץ דעם צינדט מען נאך לעבעדיגע לעכט, נר נשמה, און אנדערע מיני לעכט — אבער דאס זענען שוין אנדערע ענינים.

סיום

ברוך רחמנא דסייען — מ'האט בסייעתא דשמיא געענדיגט הלכות שביתת עשור (יום הכיפורים).

תמלול מלא

הלכות שביתת עשור פרק ג׳ — איסור רחיצה ביום הכיפורים

הקדמה לשיעור

Speaker 1: יא, אונז לערנען הלכות שביתת עשור, די הלכות פון יום כיפור, די דריטע פרק. און יעצט גייען אונז לערנען וועגן די איסור פון רחיצה. אונז האבן געלערנט אז ס'איז דא פינף עינויים. אונז האבן שוין געלערנט וועגן די אכילה ושתיה, און יעצט גייען אונז לערנען וועגן רחיצה, סיכה.

יא, היינט איז ראש חודש אב, ברוך השם רבי יהודה'לע איז צוריק פון די עניני עבודת ה' פון שוויץ, און אונז לייגן עס ארויף אביסל אן אנדערע סדר, אבער אונז זענען משתתף דעם עולם מיט אונזערע נייעס. ברוך השם, מ'גייט צוריק לערנען לכבוד ראש חודש אב. ס'קען זיין אז ס'וועט נאך זיין הפסקים דורכאויס די זומער, איך דארף אויך אוועקפארן ערגעץ אפאר טעג, אבער עניוועיס, אונז זענען זייער צופרידן צו לערנען.

און ס'איז ראש חודש אב איז אויך אינטערעסאנט, ווייל אין די ניין טעג איז דאך אויך געוויסע מנהגים פון נישט זיך וואשן, און וואס נאך? נישט עסן געוויסע זאכן, אבער שיעור יום כיפור איז אינגאנצן נישט עסן. אבער ס'האט עפעס אן ענליכקייט צו די הלכות פון יום כיפור וואס אונז לערנען דא, און ס'קומט באלד יום כיפור עניוועיס, סאו מ'לערנט דורך הכנה. געוואלדיג.

און די שיעור איז נתנדב געווארן, מוקדש געווארן די גאנצע שיעור, די גאנצע מערכת השיעורים פון די יאר, דורך אונזער ידיד, אונזער לומד תורה, תומך תורה. נישט אלע אידן וואס זענען תומך תורה פארשטייען אומעטיג וואס זיי שטיצן, אבער ס'איז א איד וואס לערנט טאקע די תורה און ער האט הנאה דערפון און קאכט זיך דערין, און פארשטייט אויך אז ממילא דארף מען צולייגן די אויכעטע געלט און די שטיצע דערפון, איז דאס הרב ר' יואל לייב ווערצבערגער. און אונז ווינטשן אים א גוטן חודש. און דאס זאגט פאר אלע אנדערע אידן וואס לערנען מיט און וואס האבן ליב די שיעור, און וואס פארן

וויטער מיט די שיעור. איך האף אז דער עולם איז אונז מוחל אז מ'דארף אמאל גיין אויף וואקאציע. אונזערע רבי'ס פלעגן זאגן "עומד שבתולה של תורה זהו קיומה", אמאל דארף מען פארנאכלעסיגן די תורה אויכעט. אבער בעזרת השם וועט זיך מיטכאפן, מ'וועט אנקומען צוריק צו די סדר במשך די צייט, און די עיקר אז מ'גייט וויטער יעדן טאג איז מיר ממשיך.

יא, אונז זענען מיר אביסל אונטערשטעליג, ס'איז געווען אביסל ליתן רווח בין פרשה לפרשה, אבער מ'גייט זיך מיר יעצט שוין טרייען מיטצוכאפן, און אונז גייען דא ענדיגן הלכות יום כיפורים, און נאכדעם קומט הלכות יום טוב.

הלכה א: איסור רחיצה — בין בחמין בין בצונן, בין כל גופו בין אבר אחד

Speaker 1: זאגט דער רמב"ם אזוי, יא, די איסור פון רחיצה. זאגט דער רמב"ם אזוי: **"אסור לרחוץ ביום הכיפורים"**, און דער רוחץ דא מיינט **"בין בחמין בין בצונן"**. ס'איז נישט, אסאך מאל די הנאה פון רחיצה מיינט די הנאה פון הייסע וואסער, אזוי פסק'נט מען געוויסע למשל, אין הלכות שבת, למשל... אה, מיינט עס שוין מרחץ? יא, אוודאי נישט. ווייל אין הלכות שבת, דער איסור דרבנן וואס איז דא אויף מרחץ, איז דוקא אויף הייסע וואסער, ווייל ס'איז דאך אלץ שם יתקן מרחץ. ווייל יא, ווייל די בלנים פלעגן קאכן. גזירת בלנים.

יא. איך זאג, ס'איז דא אמאל אזא זאך. אקעי, אבער דא איז די ווארט בין מחמם בין מצונן. יא, ס'איז אביסל אינטערעסאנט, ווייל מ'וועט שוין זען. די שאלה איז, וואס איז די הנאה? מ'גייט שוין זען אז אויב איז עס נאר כדי מ'זאל זיין ריין, הייסט עס נישט הנאה פון רחיצה.

רייט, אבער ס'איז זיכער אז די רחיצה מיינט זייער גוט. די רחיצה איז נישט צו רייניגן, ס'איז א געוויסע געשמאק, א געוויסע תענוג פון צו גיין אין וואסער, אבער ס'איז נישט לאו קיין הייסע וואסער. ס'איז נישט דא קיין שום הלכה, רייט? ס'איז דא שפעטער עפעס א הלכה וואס מאכט א חילוק הייס און קאלט, נישט קיין הלכה, רייט? נישט וואס איך געדענק דא. ס'איז נישט קיין שום חילוק.

ניין, למשל אין די ניין טעג, אפשר איז יא דא א חילוק, ווייל ס'איז מער אן ענין פון אבילות, ס'איז אנדערש. פון הנאה, אדער... אפשר איז דא א געוויסע הנאה פון זיך באדן אין הייסע וואסער.

אפילו אבר אחד, אפילו אצבע קטנה

Speaker 1: יא, אקעי, אבער דא זעט מען די איסור איז רחיצה, בין מחמם ובין מצונן, **בין כל גופו ובין איבר אחד**. ביי שבת איז טאקע דא א חילוק צווישן כל גופו און איבר אחד, אבער ביי יום כיפור נישט קיין חילוק. **אפילו, זאגט דער רמב"ם, אפילו אצבע קטנה אסור להושיטה במים**, מ'טאר אפילו נישט איינטינקען א פינגער אין די וואסער. דאס הייסט א פינגער אין קאלט וואסער.

ניין, שטייט גוט.

הלכה ב: מלך וכלה רוחצין את פניהם

Speaker 1: אבער, זאגט דער רמב"ם, ס'איז דא אין דעם היתרים, ס'איז דא אין דעם תנאים. ווער ס'מעג יא. **והמלך והכלה רחצה את פניהם.** מלך און כלה מעגן זיך יא אויפוואשן. פארוואס? פארוואס האט מען מתיר געווען אויף די צוויי? **כלה כדי שלא תתגנה על בעלה.** א כלה מעג זיך אויפוואשן כדי זי זאל אויסקוקן גוט, זי זאל אויסקוקן ריין, כדי שלא תתגנה על בעלה. זאל איר מאן נישט ווערן פארמיאוסט. שטייסט אין די הייליגע יום הקדוש, אויב דער חתן וועט זען אז זיין כלה איז שמוציג, האט ער נישט קיין שלום בית.

Speaker 2: יא, טאקע טאקע. ער רעדט פון יום כיפור. יא. מ'טאר נישט עניוועיס, איך מיין תשמיש איז זיכער אסור. יא, דער רמב"ם ענדיגט דאך מיט תשמיש. סאו, אינטערעסאנט. יא. און בכלל, פארוואס וועט עס צו טון דוקא מיט כלה? אויב ס'איז דא עפעס אן ענין שלא תתגנה על בעלה, דארף מען פארשטיין פארוואס כלה, דער רמב"ם זאגט ביז דרייסיג טעג, וואס געשעט נאכדעם?

Speaker 1: אה, ס'זעט אויס אז מ'האט שוין געכאפט, ער איז שוין ארייגעפאלן, ס'איז דא נאך.

מלך — כדי שתיראה ביופיו

Speaker 1: "והמלך כדי שתיראה ביופיו", דער מלך דארף מען זען מיט זיין שיינקייט, "שנאמר מלך ביופיו תחזינה עיניך". דא זעט מען אז א מלך האט אן ענין פון יופי, אז ס'איז דא אן ענין אז דער מלך זאל אויסקוקן שיין. יא, דאס איז דאך וואס ער מיינט. ער מיינט נישט דא... לכאורה יענער פסוק רעדט "מלך ביופיו תחזינה עיניך" מיינט דער אייבערשטער איז דער מלך, ניין?

Speaker 2: "נתן צדקה, קוק עסט". "מלך צדקה". איך ווייס נישט וואס ס'מיינט אויף איר פשט.

דיון: וואס איז דער יסוד פון דעם היתר?

Speaker 1: איך מיין, דאס זעט מען אבער זיכער אז א מלך... איך מיין אז די ווארט איז, אז ווען די מענטשן ווען זיי וואשן זיך, טוען זיי עס נישט פאר הנאה, נאר זיי טוען עס ווייל זיי האבן... זיי געדענקען אייביג אז זיי מוזן אויסקוקן שיין. אבער לאמיר פארשטיין, זיי האבן שוין קיין אנדערע מענטש, ווען ער וואשט זיך סתם, טראכטן אז ער טוט עס ווייל ער וויל האבן הנאה פון זיך וואשן. איך ווייס נישט אויב דאס איז געווען... איך מיין אזוי וואלט איך געטראכט, אבער ס'קען אויך זיין. דאס הייסט, ס'וועגדט זיך אויב רחיצות דרבנן, די אלע ענינים, חוץ פון אכילה ושתיה צו זענען דאורייתא דרבנן. אבער ס'קען זיין אז אפילו עפעס איז מדאורייתא, ס'איז נישט קיין כרת, ס'איז מער קיין כגדרים, די חכמים זענען מאכט. ס'קען זיין אז דאס איז זייער א גרויסע צורך, ס'איז זייער שרעקליך אז די כלה וועט נתקנה ווערן על בעלה און נישט קענען לעבן. איז האבן די חכמים מקיל געווען.

דאס הייסט, איך מיין נישט אז מ'מוז אנקומען צו די חילוק. די רמב"ם, מיר זענען שפעטער, ס'איז דא אופנים וואס ס'זעט מיך אויס זיכער נישט קיין רחיצות של תענוג, און די רמב"ם אסר'ט נאך אלץ, פארדעם איז מיר שווער. פארדעם טראכט איך אז אפשר וועט מען קענען לערנען, דאס איז פלעין א כלא. ס'איז א שווערע זאך.

קשיא: וואס טוט רחיצת פנים אויס?

Speaker 2: ס'איז אביסל שווער, ווייל... וואס מיינט דאס? ס'טייטשט אזוי: אויב איז זי שמוציג, מעג זי זאל דאך וואשן יעדער איינער. אזוי ווי ער גייט שוין שפעטער זאגן, אז מי שוין מלכלך מעג זיך אפוואשן. ניין, מיינט שמוציג, ס'איז עפעס אינצווישן. דאס אז זי באט זיך גייט איר נישט מאכן שענער. מאכן שיין די פאות מיט די מלך, יא? וואס? אונז ווילן זיין פאות, זיין בארד, וואטעווער, זאל זיין שיין צוזאמגענומען. דאס, ס'האט יא אפגעוואשן זיין פנים אדער נישט, גייט א מענטש וואס גייט אדורך זען דעם קעניג, גייט עס לכאורה נישט זען. ס'איז אינטערעסאנט. ס'קען זיין אז אונז פארשטייען נישט קלאר די הלכות, ווייל דאס האט צו טון מיט די קאלטשער. וואס ס'מיינט אז מען פארשט זיך נישט די פנים?

Speaker 1: ניין, איך רעד נישט פון די שיינע מלך. אפילו דו פרעגסט א גוטע קשיא. דו זעסט, מ'קען זען דער חלק ווינער האט זיך שוין אויסגעוואשן די פנים היינט, ער זעט אויס אביסל... גוט טשעקן, ווערסטו זען אז דו באמערגסט זיין פאיש. נישט שמוציג. מ'זעט נישט אויף די פנים. מ'זעט יא, ער איז עפעס אזוי... מלוכלך איז ממש מלוכלך, אבער דא רעדט מען פון א געוויסע תוספת. רחיצה איז פשוט ווערן ריין. איך מיין, וואס איז דען? ס'איז נישט פאר פאן.

איך מיין, ס'זעט אויס אזוי ווי, לאמיר זאגן אז א מענטש וואשט זיך, ער נעמט א גוטע לאנגע הייסע שאוער, פאר די נעקסטע שעה וועט מען זען אויף אים א געוויסע גלאנץ, א געוויסע רויטקייט אויף זיין פנים. אבער דו גייסט נישט זען נאכמיטאג צו דער מענטש האט זיך היינט צופרי געבאדן אדער ער האט זיך נעכטן געבאדן. די תורה זאגט אז מ'גייט נישט.

אפשר איז די ווארט דא אז די צוויי מענטשן האבן א הקפדה, זיי זענען זייער שטארק אווער אז מ'קוקט אויף זיי, און וועגן דעם וואשן זיי זיך, זיי וואשן

זיך נישט פאר הנאה, ממילא וועגן דעם האט מען עס מתיר געווען. אדער, דאס איז שוין נאך א שאלה, דאס פרעגסטו פארוואס ס'איז מותר, אבער מ'קען זאגן סתם אז ס'איז א שטארקע צורך, אזוי ווי איך וויל טענה'ן אפשר.

גמרא: חילוק צווישן אבלות און תענוג

Speaker 1: אבער איך וויל נאר זאגן, ער ברענגט דא א גמרא, יא? דו האסט גערעדט א מינוט צוריק וועגן דעם חילוק פון אמר רב חסדא, **אמר רב חסדא, כל שום משום אבל, כגון תשעה באב, אסור בין בחמין בין בצונן. כל שום משום תענוג, כגון תענית צבור, בחמין אסור, בצונן מותר.** און אבל איז משמע אז דאס איז נאר אויף תענית ציבור דרבנן, אבער אויף תענית ציבור דאורייתא איז מען נישט מחלק, דער רמב"ם זאגט דאך אז אפילו בצונן איז אסור ביום כיפור. קומט אויס אז א נארמאלע תענית ציבור, דאס הייסט די ד' תעניות, אונז האבן מיר נישט איסור ברחיצה, אבער א תענית ציבור וואס מ'איז גוזר וואס איז יא אסור ברחיצה, טאר מען יא זיך וואשן בצונן, ווייל דאס הייסט נישט קיין תענוג. אבער אבלות, ס'איז דאך נישט קיין חילוק, ס'איז דא א געוויסע תענוג פון רחיצה בחמין. ס'איז דא, אבלות מיינט מ'וואשט זיך נישט. ס'איז דא אזא זאך, א מענטש וואס איז באבל איז, ער פארגעסט פון זיין גוף, ער איז שרוי אין זיין צער. ער נעגלעקט אלעס אויסער זיין צער. ער טראכט נאר אויף זיין צער. רייט. ער איז נעגלעקטעד, זייער גוט, דאס איז די ווארט.

איך ווייס נישט צו ביום כיפור איז א נושא פון נעגלעקט, ס'איז זייער פאני. ס'איז מער א נושא פון עינוי, סאו דעמאלטס דארף עס יא זיין ענליך צו די נושא פון תענוג, וואס זאל נאר זיין אסור בחמין. נישט קלאר. אפשר פארוואס... ס'איז אן אינטערעסאנטע הלכה.

קשיא: פארוואס ברענגט דער רמב"ם דעם דין פון מלך?

Speaker 2: מ'זאל פארשטיין פארוואס דער רמב"ם בכלל ברענגט עס. דער רמב"ם האט דאך נישט געוואוסט אז ס'איז נישטא קיין מלך ישראל. דער מלך ישראל זיצט נישט אויף זיין בענקל און מקבל קהל יום כיפור. יום כיפור איז דער עולם ביזי מיט דעם כהן, נישט מיט דעם מלך. דער מלך האט בכלל עפעס א דזשאב יום כיפור? ער שטייט אין די ווינקל אין בית המקדש, און ער קוקט צו די עבודת פון דעם כהן. ער איז נישט יעצט דער סענטער פון די רעקשן פון די מענטשן. דאס איז זיכער נישט אזא פראבלעם.

Speaker 1: ניין, איך טראכט צו דער רמב"ם מיינט צו זאגן, ער ברענגט די צוויי דוגמאות, אז ווען די רחיצה איז וועגן די אויסקוק און נישט וועגן די הנאה, ער זאגט עס אבער נישט קלאר. ער ברענגט די צווייטע גמרא, וואס דאס איז דער ענין. איך זע קלאר שפעטער אז ס'איז דא אופנים וואס איז זיכער, ווייל דער רמב"ם עושה תפילה פון תפילת עזרא, תפילת קעריי, איז דער רמב"ם אסר'ט. אויב דאס וואלט געווען די ריכטיגע דין, וואלט עס געווען איינער נישט געמאכט סענס. פארדעם, דאס איז די זאך וואס ליגט מיר א גאנצע צייט אין קאפ, צו זען אז דו ביסט גערעכט אז ס'איז זייער מסתבר צו זאגן אזוי. אבער דער רמב"ם זעט נישט קלאר אז ער האלט אזוי.

אבער אפשר איך טראכט יעצט... דו ווילסט מאכן א היתק לבית? איך וויל פארשטיין, דאס הייסט, אויב מ'רעדט אזוי ווי בדרך הגדה אדער מער צו פארשטיין, ס'איז זייער שווער צו פארשטיין די נושא פון נשראת חוצה יום כיפור. דאס הייסט, אפל, אזוי ווי דו זאגסט, אפל איז נעגלעקט. אפל פאסט נישט, רייט? אפל מעג אפילו עסן פלייש און ווין. ס'איז נישט זיך מאנס. ס'איז דא א לשון מ'זאל נישט מסיח דעת זיין פון די אבילות. מ'קען אפשר דאס פריערן אזוי. נא, איך וויל זאגן אז ס'איז אן ערליכע זאך, דו זאלסט נישט יעצט זיין ביזי זיך שאווערן, פארגעס פון דיין גוף, יעצט זאלסטו נאר אויף די אבילות. איך וויל זאגן אז ס'איז נעגלעקט.

רחיצה ביום כיפור — הבנת האיסור והיתרים

דער רמב"ם'ס דוגמאות: ווען רחיצה איז מותר

Speaker 1: ניין, איך טראכט צו דער רמב"ם מיינט צו זאגן, ער ברענגט דעי צוויי דוגמאות אז ווען די רחיצה איז וועגן די אויסקוק און נישט וועגן די הנאה. ער זאגט עס אבער נישט קלאר, ער ברענגט די צוויי דוגמאות וואס דאס איז די ענין. איך זע קלאר שפעטער אז ס'איז דא אופנים וואס ס'איז זיכער, ווייל דער רמב"ם אוסר טבילת טבילת עזרא, טבילת קרי, איז דער רמב"ם אסר'ט. אויב דאס וואלט געווען די ריכטיגע דין, וואלט געווען אין הלכה נישט געמאכט סענס.

פארדעם, דאס איז די זאך וואס ליגט מיר א גאנצע צייט אין קאפ, צו זען אז דו ביסט גערעכט אז ס'איז זייער מסתבר צו זאגן אזוי. אבער דער רמב"ם זעט נישט קלאר אז ער האלט אזוי. אבער אפשר איך טראכט יעצט... דו ווילסט מאכן א היתר כלל? איך וויל פארשטיין. דאס הייסט, אויב מ'רעדט אזוי ווי בדרך הגדה אדער מער צו פארשטיין, ס'איז זייער שווער צו פארשטיין די נושא פון נישט רחיצה יום כיפור.

דער חילוק צווישן אבל און תענית

אן אבל, אזוי ווי דו זאגסט, אן אבל איז נעגלעקט. אן אבל פאסט נישט, רייט? אן אבל מעג אפילו עסן פלייש און ווין. ס'איז נישט זיך מענה. ס'איז דא א לשון מ'זאל נישט מסיח דעת זיין פון די אבילות. מ'קען אפשר דערפירן אזוי. אן אנדערע זאגסט, ס'איז אן ערליכע זאך. זאלסט נישט יעצט זיין ביזי זיך שווערן, פארגעס פון דיין גוף, יעצט זיין פארגעסט נאר אויף די אבילות.

איך וואלט געזאגט, ס'איז נעגלעקט, אזוי ווי דו האסט געזאגט. איך האב געזען איינער מסביר. אן אבל, ער וואלט געוואלט שטארבן צוזאמען מיט דעם וואס איז געשטארבן, כאילו. ס'איז א גרויסע צייט, דארפסטו זיך משתתף זיין בצער א צווייטער איד, יענער איז נעבעך נישט. ער איז זיך משתתף מיט זיין צער, און ער מאכט זיך כאילו מ'איז געשטארבן.

איך ווייס נישט לאמיר זאגן. איז דאס פארשטיי איך אז ער נעגלעקט זיין גוף, אבער א תענית איז נישט געמאכט צו נעגלעקטן די גוף, ס'איז געמאכט צו זיך אביסל פייניגן, וואטעווער דער ענין זאל זיין, עקביר זיין די נשמה, איך ווייס וואס וואס דו זאלסט זאגן, אבער וואס העלפט עס נישט זיך צו וואשן?

דער חילוק צווישן אונזער צייט און חז"ל'ס צייט

איך מיין אז אונז זענען זייער צוגעוואוינטע רוב מענטשן וואס איך קען מאכן א שוואר יעדן טאג, אדער כמעט יעדן טאג. ס'זעט נישט אויס, אונז האבן נישט די זעלבע בליק אויף זיך וואס די גמרא האט געהאט. ס'ליגט זיך וואשן איינמאל א וואך, מ'האט געלערנט אין הלכות תורה ארץ, איינמאל א וואך גייט מען אין מרחץ. מרחץ איז א ספעשל, אקעי, מ'דארף א נארמאלע זאך, איינמאל א וואך, אבער די איינמאל זאל נישט זיין אין יום כיפור.

דער רחיצת פניו אויכעט, ס'איז עפעס א... עפעס פעלט אונז אין די הבנה פון דאס, ווייל אונז לעבן מיר זייער אנדערש אין די סארט זאך. אפילו א ווייל איז נישט מעגליך פאר א מענטש צו גיין א וואך אן א שאוער, אין די זמן הזה, ס'איז נישט קיין נושא פון... אונז קוקן נישט אן אז די רחיצה איז עפעס אן עקסטרע פלעזשער וואס מ'דארף נישט ווען מ'פאסט, ווען מ'איז אין אן אבל.

און דאס איז די שווערגקייטן וואס דער עולם האט יעצט אין די ניין טעג, ווייל די אלע זאכן וואס מ'האט געאסר'ט האט זיך זייער צוגעטווישט אין מציאות. סיי א רחיצה, אפוואשן וועש. וואשן וועש איז אמאל געווען א גאנצע עסק, מ'האט עס מגיהץ געווען, ס'איז געווען א ריזיגע טרחה, מ'האט עס נאר געטון. אבער היינט, אז מענטשן זענען רגיל אנצוטון יעדן טאג נייע וועש, די זעלבע זאך מיט רחיצה.

מלך וכלה — דער דין פון "מלך ביופיו"

Speaker 2: ניין, פאר דעם האב איך געטראכט, אפשר דאס מיינסטו מרמז זיין, אז אפשר מלך והכלה זאגט, ס'שטייט נישט ומי יאמר למלך מה תעשה, ער דארף זיין א מלך ישראל. דאס איז איבער זיין רבי, און ער איז אויך א בחינה פון מלך ביופיו.

מיר זעען אז די רבי'ס זיצן היינט שבעה אויף א סטעידזש. ס'איז א נייע מנהג, מחדש געווען די סקווערע רבי'לע אפאר יאר צוריק, און יעדער איינער מאכט אים שוין אויך. אז דער רבי זיצט שבעה אויף א סטעידזש, און דער גאנצער עולם שטארט ארום מיט פרעגטשעס. ס'איז דא גראדע א שירה פון מלך ביופיו פאר הלכות אבילות וויאזוי ס'גייט. אבער ער האלט אזוי אז

ער איז מלך ביופיו. ממילא, ער דארף שוין נישט מאכן קיין קריעה, ער מעג זיך שוין וואשן אויך. ער דארף אים זאגן, דו ביסט א רבי? דו ביסט פטור.

Speaker 1: ניין, אבער איך וויל זאגן, אויב דו ווילסט זאגן אז די צווייֿ, די מלך וכלה, וועלן די חכמים פארשטאנען אז אקעי, א נארמאלער מענטש, מען קען אים הייסן נישט זיך וואשן יום כיפור, אבער א כלה איז צו גרויס. קען זיין אז יעדער היינטיגער מענטש איז אזוי ווי א מלך וכלה פון דעמאלטס, פארשטייסט?

דער רמב"ם'ס צמצום אין די הלכות

Speaker 2: דער רמב"ם איז זיך נישט אזוי גוט מסביר. למשל, טראכט פון א פרוי וואס איז זייער שטארק אוועיר פון שלא תתגנה על בעלה, אז זי איז אייביג, אייביג איז אלמאוסט אתגנל על בעלה, און איר אייביג מתיר זיין? ס'שטייט נישט דא אזוי, ס'שטייט פון המלך והכלה, נאר מ'זאגט אז ס'איז א סיבות.

די משנה שטייט פון המלך והכלה, איך האב עס יעצט פון א... אקעי, עד כמה קראת כלה האבן מיר שוין געהאט. כלה האט שלשים יום. דאס הייסט, כלה הייסט... ביז דא א שלושים פון א חתונה אויך, דער עולם ווייסט נישט די גאנצע שעה און די ראשונה, ביז שלשים קען מען מאכן שבעה. שבע ברכות. דארף דאך זיך בשלשים, אויב מ'עסט נאך פון ענינים פון חתונה, ווייסטו? בשלשים קען מען זיין דינע שבע ברכות.

ס'איז דא הלכות פון דרייסטער? ס'איז דא זיבן זיבן פון שבע ברכות? ניין, איך מיין אז ס'איז יא דא עפעס, מ'קען נאך זאגן שבע ברכות ביז... שבע ברכות קען מען זיכער נישט זאגן, אבער ברכה וואס דו מיינסט איז די אשר פאר לשובת ושמחה. אשר פאר לשובת ושמחה. די ברכה החריטה קען מען זאגן... און נאך פארדעם אויך. פארדעם אויך. וועו מ'ווייקט איין די ביר, וואטעווער שטייט דארטן די הלכה. האסט געלערנט די הלכות שוין? איך וועל לערנען נאכאמאל אין חסידוש. אקעי.

הלכה ד: מי שהיה מלוכלך בצואה או בטיט

Speaker 2: אקעי. **מי שהיה מלוכלך בצואה או בטיט, איינער איז מלוכלך, איז רוחץ מקום המטונף כדרכו ואינו חושש.** ער מעג זיך געהעריג אפוואשן, און ער לייגט דא צו "כדרכו", נישט ער זאל זיין זייער קארג. די פלאץ, נאר די... אבער די... ס'איז אינטערעסאנט, ער זאגט "מקום המטונף" און ער זאגט "כדרכו". די פלאץ אליין דארף ער נישט... ער מעג געהעריג, ס'זאל נישט זיין וויניג וואסער אדער עפעס. אזוי זעט אויס וואס ער מיינט דא צו זאגן. ואינו חושש, ער דארף נישט זיין אוועיר אז, אה, ס'איז שוין אפגעשטעלט, די צואה איז שוין נישטא, איך דארף שוין סטאפן. ער קען זיך געהעריג וואשן ווייל ער טוט עס פאר די לכלוך.

אקעי. ווייטער, לכאורה איז דאס אויך די ווארט, ווייל ס'איז נישט א הנאת רחיצה, נאר ער טוט עס פאר א סיבה, ער האט דא די שטיקל טיט וואס ער דארף פטור ווערן. און וואס איז די זעלבע זאך פאר די נעקסטע הלכה.

א פרוי וואס געבט צו עסן פאר איר קינד

א פרוי וואס דארף געבן צו עסן פאר איר קינד, דאס הייסט פאר זיך אליין יום כיפור טאר מען דאך נישט עסן, איז נישטא די היתר פון נטילת ידים פאר זיך, אבער אז זי געבט צו עסן פאר איר קינד, דארף זי זיך אפוואשן די הענט פארדעם, מ'טאר נישט אנרירן די ברויט מיט ידים מזוהמות, אבער זי טאר זיך נישט אפוואשן ביידע הענט, נאר די הענט וואס זי דארף עוסק זיין מיט די ברויט. **ומדיחה אשה ידה אחת במים, ונותנת את הפת לבנה** צו געבן צו עסן פאר איר זון.

קשיא פון ר' אברהם נאוויטש

זייער גוט. ער ברענגט דא א ר' אברהם נאוויטש, אז וועו זיי האבן געלערנט אין הלכות ברכות, אז דער רמב"ם זאגט אז המאכיל אחרים אינו צריך נטילת ידים. די הלכה איז נישט אז מ'געבט צו עסן פאר א צווייטן דארף מען זיך וואשן. מיר האבן געלערנט, אפילו אויב איינער אנדערער געבט דיר צו עסן און דו טאפסט נישט די עסן, דארפסטו זיך וואשן. אבער פארקערט, דו געסט צו עסן פאר א צווייטן, דארפסטו זיך נישט וואשן, אפילו דו טאפסט יא די עסן. אויב אזוי, פארוואס דארף זי זיך וואשן די הענט? ס'איז דאך נישטא קיין הלכה פון נטילת ידים אז מ'געבט פאר א צווייטן.

זאגט ער, יא, אבער דאס איז ווען די הענט איז ריין, ס'איז נאר א דין, א חזקה, מ'דארף זיך וואשן די הענט. אבער אויב די הענט איז טאקע שמוציג, איז עס נישט קיין דין, ס'פאסט נישט אפילו. ווייל יום כיפור וואשט מען זיך נישט, איז דאס כדי צו געבן די הענט. סאו מ'זעט מיט יא אז די הענט גייט זיין אביסל מער שמוציג יום כיפור. ס'איז נישט געמאכט פאר דעם אויב מ'געבט עסן, מעג מען יא וואשן די האנט. אבער איין האנט, די האנט וואס מ'געבט געבן צו עסן.

דער, דער, דער, ס'איז אן ענין פון סכנה, אדער וואס מ'זעט פאר די קינד, כאילו די קינד זאל האבן ריינע ברויט. יא, וואס איז די קינד שולדיג וואס זאל נישט האבן קיין ריינע ברויט. איך ווייס נישט אויב ס'איז א סכנה. איך וואלט געזאגט ס'איז נישט נקיות, ס'איז א נושא פון נקיות.

לעוועלס פון נקיות לויט קאנטעקסט

דאס הייסט, לגבי... לאמיר פארשטיין אז יעדע נקיות האט דאך לויט יעדע קאנטעקסט אן אנדערע לעוועל פון נקיות. אויף צו גיין אין שול איז די הענט געגוג כשר. יא, דער רמב"ם זאגט נישט אז מ'דארף זיך וואשן לתפילה למשל, רייט? ווייל מ'שטייט אויף אינדערפרי און מ'וואשט זיך נישט נטילת ידים. אזוי זאגט דער רמב"ם.

ניין, דער רמב"ם זאגט נישט דאס, דער רמב"ם זאגט... יא, אבער דער רמב"ם זאגט נישט דאס. דער רמב"ם זאגט מער... וואס הייסט, ס'הייסט נישט מלוכלך, ס'איז נאר א חזקה. אויב ער זעט טאקע אז ס'איז שמוציג, אוודאי איז עס מותר. אבער אויב ער זעט נישט, ס'איז נאר אזוי ווי א גאנץ יאר זאגט מען די הלכה אז ס'הייסט א חזקה, ווי ס'זאגט מען "ידים עסקניות הן".

אבער יום כיפור, לגבי צו דאווענען, איז נישט קיין פראבלעם. אבער לגבי געבן ברויט, איז שוין מער אן אידעלע זאך, הייסטו שוין שמוציג, ממילא ביסטו שוין בכלל "היו ידיו מלוכלכות", וואס דו מעגסט זיך וואשן וויפיל דו דארפסט.

Speaker 1: דא איז אויך אביסל אינטערעסאנט, למשל, א מאמע גרייט אן א סענדוויטש פאר איר, זי נוצט איר ביידע הענט, וועט זי טאקע מעגן ביידע, לכאורה. מ'רעדט דא אויף אן אופן אז זי געבט נאר. אקעי.

דאס הייסט, די אלע הלכות וואס דער רמב"ם האט געזאגט מאכן מער א כלליות'דיגע זאך. ער וויל זאגן אז די הנאת רחיצה איז אסור, אבער רחיצה פאר אנדערע סיבות, צו ווייל מ'דארף געבן צו עסן, צו ווייל מ'איז א כלה. איך מיין אז דער רמב"ם מאכט זייער קלאר נישט יענע כלל. דער רמב"ם מאכט נישט די כלל פאר א סיבה, ער וויל נאר אזוי ווי אז ס'איז דא פרטים וועו מ'מעג, ס'איז נישטא א כלל אז וועו ס'איז נישט הנאת רחיצה האט מען ברייט מתיר געווען. ער איז זייער מצמצם וואלט איך געזאגט מיט די גמרא וואס שטייט אין די גמרא.

חולה רוחץ כדרכו אפילו אינו מסוכן

Speaker 2: אקעי, נאך איינער וואס מעג: **"חולה רוחץ כדרכו אפילו אינו מסוכן"**, אפילו ער איז נישט מסוכן. ס'איז טייטש אנדערש ווי... לגבי עסן האבן מיר אונז געלערנט, דארף א דאקטער זאגן אז ס'איז א סכנה. אבער רחיצה איז נישט אזוי הארב, און אפילו נישט מסוכן מעג זיך א חולה וואשן.

אגעין, אבער... דער רמב"ם האט געהאלטן אז ווייל רחיצה איז וויכטיג פאר א חולה, אדער סתם פאר אים איז מען א געוויסע רחיפה, סתם ווייל ער איז קראנק איז ער פטור מיט א מצוה. ס'מיינט אז ס'העלפט, א חולה דארף דאך מ'זאל אים געגעמען קעיר פאר זיין גוף, ער זאל פילן באקוועם, ס'העלפט זיך אויסציילן, ממילא מעג ער.

דיסקוסיע: וואס מיינט "כדרכו"?

Speaker 1: "וכל חייבי טבילות"... איך וויל אויך וויסן וואס דער רמב"ם מיינט מיט די ווארט "כדרכו" ביי דיביידע מאלן. למשל, "מדיחה אשה ידה אחת במים" שטייט נישט "כדרכה". "מי שהיו ידיו מלוכלכות" רוחץ "כדרכו". כדרכו מיינט אז מען מעג מאכן אזוי ווי יעדן טאג, א הייסע פיינע שאוער? מ'דארף וויסן. פארוואס איז א שאוער? נאר רוחץ מקום הטינופת.

א חולה למשל, איך וויל גיין צו א חולה. אויף צו האבן הנאה? אדער איז עס נאר אן ענין פון... אפשר איז דאס עפעס וואס פאר נקיות?

Speaker 2: ניין, א חולה איז נישט וויל ער איז שמוציג. א חולה איז... וואס מ'האט געלערנט אין הלכות שבת שטייט, יא, ער ברענגט, אין הלכות שבת שטייט, אז א חולה, אויב מ'דארף אים... אויב מ'דארף אים, מחמין לו חמין, ס'הייסט אפילו... ער רעדט פון א חולה שיש בו סכנה, רייט? בין להשקותו בין לרחיצת גופו. רחיצה איז א זאך וואס העלפט פאר א חולה. די הנאה איז רחיצה, ס'איז נישט עפעס אנדערש. א חולה איז יא הנאת רחיצה, אבער ס'איז א צורך. ס'איז זיכער א חולה איז יא הנאת רחיצה, אפשר דאס איז די ווארט.

דיסקוסיע: וואס איז "הנאת רחיצה"?

Speaker 1: דו דארפסט דאך אויך פארשטיין אז ווען... אפס, וואס איז געשען? סאו איך האב מורא אז אין דמיון איז דא א גאנצע צייט אז ס'איז דא א זאך וואס הייסט הנאת רחיצה, וואס איז אנדערש, וואס איז דיסטינקט פון די הנאה פון ווערן ריין. רחיצה, איך האב נישט געהערט קיינער וואס איז שוין ריין, ס'פאלט אים איין, אפשר וועל איך מאכן א שאוער. א שאוער מאכט מען ווייל מ'איז אביסל שמוציג.

ס'איז דא אסאך לעוועלס פון שמוציג. ס'איז דא איינער וואס איז גאר א מפונק, ביי אים, יעדע טראפ שוויס, איך ווייס, פילט ער אז ער דארף א שאוער. אבער אין סאם לעוועל רופט מען דאס א תענוג. ס'הייסט, ס'פעלט דאך נישט אויס קיין שאוער, אבער ס'איז מער געשמאק צו זיין ריין. און זיך אויפריינינגן, און זיך גיין אין מרחץ, וועסטו ווערן ריין. דאס איז א גרויסע תענוג וואס איז אסור יום כיפור.

אבער פאר א לעוועל וויניגער פון דעם, וועלכע לעוועל ס'איז, אדער א גרעסערע צורך, א מלך וואס איז דא א צורך, מוז מען מתיר זיין. אבער א חולה, למשל, דעמאלטס רעדן מיר וועגן א חולה.

א חולה וואשט זיך כדי צו ווערן ריין. אז א חולה, זיין גוף איז אפגעשוואכט, א חלק פון די טיפול פון די גוף איז עס זאל זיין ריין. איך וואלט געפרעגט די דאקטאר וואס דאס העלפט, איך ווייס נישט, אבער אזוי איז אנגענומען. א חלק פון די הנאת הגוף, נישט פון די חיזוק הגוף, פון א חולה, אז מ'מאכט א

דיון אין רחיצה ביום הכפורים — לעוועלס פון הנאה, מלוכלך בזיעה, און נטילת ידים שחרית

המשך: די סברא פון לעוועלס פון צער און הנאה

Speaker 1: דאס הייסט, מ'איז מער מקריב ווי א פלעינער מענטש. א פלעינער מענטש איז נישט געפערליך אויב ער איז אביסל שמוציג, איז מען מתיר. די זעלבע זאך א מלך ואו א כלה, און מ'איז א גרעסערע צורך זיך צו רייניגן.

אויס אז ס'איז זייער שווער צו מאכן די חילוק פון הנאה. די איינציגסטע זאך וואס דו קענסט זאגן ווי הנאה איז די צונון, וואס די גמרא זאגט. אויב ווען ס'איז רוחץ בצונן, דעמאלטס איז נישט דא קיין תענוג, אבער ס'איז יא דא הנאת רחיצות.

ס'איז נישט דא קיין חילוק, אבער אויך איינער וואס איז מלוכלך, יא, יעצט כאפ איך, ער האט אויך א הנאת רחיצה, ווייל ער ווערט ריין.

קשיא: מלוכלך בצואה vs. מלוכלך בזיעה

איך האב געוואלט פרעגן, וואס איז דאך די חילוק צווישן מלוכלך בצואה אדער מלוכלך בשווייס? מלוכלך בזעת. פארוואס זאל מען נישט זאגן? ווייל דעמאלטס יעדער מענטש, מי שוין אויב מלוכלך בזעת, איך מעג נישט.

Speaker 2: ווייל ער מעג, ער מעג, איך בין מסכים. ס'איז דאך נישט די גאנצע גוף, ער האט זיך פארשוויצט, ער איז געווארן פארשוויצט.

Speaker 1: קודם כל, איך מיין אז די תירוץ דארף זיין יא. אבער די צוויי פון מלוכלך בזעת איז עפעס אן ענין פון אז ס'איז נישט נאר אז דו פילסט אים באקוועם, נאר דו ביסט א מיאוסקייט, ס'איז נישט קיין שטיינקייט. ס'איז א ענין פון זיין כבוד, כאילו אפהיטן דיין כבוד, מיינט נישט אפהיטן דיין הנאה פון נישט נישט. סאו דאס איז לעוועלס און די סעים טינג.

חידוש: ס'איז נישט דא קיין באזונדערע "הנאת רחיצה"

וואס איך האב געטשיינט צו סיי איז, אז ס'איז נישט דא קיין סכינה חרבתא, נישט אזוי ווי אונז האבן ביז היינט, ביז היינט האב איך געמיינט, און איך מיין אז איך האב געדמיונ'ט, ווייל ס'איז נישט אמת'דיג דא אזא זאך פון הנאת רחיצה, כאילו ס'איז עפעס א פלעזשער פון זיך וואשן. די פלעזשער פון זיין אין הייסע וואסער. אקעי, ס'איז נישט דא הייסע וואסער? קען מען אפשר רעדן, אבער יעצט רעדן מיר פון צונן, אריין?

ס'איז נישט דא קיין חילוק, ס'איז נישט דא אזא הנאה פון גיין אין קאלטע וואסער. דאס הייסט, יא, דא, כמיכר, אבער מיכר איז אויך אפשר מותר, ס'וועט זיך אפקילן, ס'איז אן אנדערע הנאה. יעצט רעדט מען פון די רחיצה. די פלעזשער איז צו זיין ריין. די ענין פון נישט זיך וואשן איז אז ער איז אביסל וויניגער ריין.

יעצט, עט סאם לעוועל הייסט עס שוין א צער, הייסט עס שוין א מלך, נישט אזא גרויסע ענין האט מען גוזר געווען. ער איז ביי אים וואלט געווען אזא גרויסע ענין, ממילא איז מותר. איינער וואס איז מלוכלך, דו ביסט גערעכט, אפשר קען מען זאגן מלוכלך איז אנדערש, אבער על כל פנים, ס'איז נאך איין לעוועל ערגער. און נאך א נפקא מינה, ס'קען זיין אז איינער וואס איז אזוי פארשוויצט אז אפשר וועט אויך זיין מותר. איך ווייס נישט אויב ס'איז... דו פארשטייסט?

די סטאנדארדס פון ריינקייט

אגעין, מ'דארף אריינעמען אין חשבון אז אונז האבן זייער אנדערע סטאנדארדס פון וואס ס'פילט געשמאק פאר א מענטש. דאס הייסט, על כל פנים, אביסל, יעדער איינער פארשטייט, אביסל האט ער נישט געמאכט קיין שאוער א גאנצן טאג, פילט ער זיך אביסל אומבאקוועם, אבער ער איז נישט געפערליך. מ'קען גיין נאך א טאג אן א שאוער אויב ער וועט נישט טרעפן קיין שאוער. אבער ביי די צווייטע טאג, דעמאלטס הייסט עס שוין יא מלוכלך. דו פארשטייסט? דאס איז בעיסיקלי די לעוועל.

דיגרעסיע: שווימען אין די ניין טעג

איך טראכט למשל, עס איז אנגענומען זייער שטארק אז מען גייט נישט שווימען אין די ניין טעג. איך זע נישט אז שווימען איז אן ענין פון רחיצה. מען שווימט זיך נישט... ס'איז אן אנדערע מין עונג. ס'איז אן עונג פון עקסערסייז, פון אקטיוויטי. ס'איז עפעס א פיזיקל אקטיוויטי. ס'איז מקרר. דאס איז וואס די גמרא רופט "כדי לקרר", רייט? לגבי שבת שטייט אז ס'וואלט געווען מותר, אבער... איך ווייס נישט צו ס'איז לגבי יום כיפור, אבער... ס'איז נישט די זעלבע זאך וואס מ'האט גע'אסר'ט מרחץ האט מען נישט יעצט גע'אסר'ט. שטימט אזוי?

ס'קען זיין אז ס'איז א נייע חומרא, א מנהג ישראל, אז מ'שווימט נישט אין די ניין טעג. ס'איז נישט קיין שלעכטע מנהג, אבער ס'האט נישט מיט די נושא פון רחיצה אמת'דיג.

הלכה: חייבי טבילות טובלין כדרכן

Speaker 1: אקעי, לאמיר ווייטער. **"וכל חייבי טבילות טובלין כדרכן"**. מ'רעדט פון זיך טובל'ן כדרכן. דאס הייסט, איינער וואס גייט אין מקוה ווייל ער איז מחויב, למשל א נדה וכדומה, **"טובלין כדרכן בין בתשעה באב בין ביום הכפורים"**. ער ווארפט דארט אריין תשעה באב. יא, דאס איז אויך די לשון הברייתא.

טבילה בזמנה מצוה — די חקירה אין גמרא

אבער לכאורה, דאס האט צו טון מיט... פארוואס? דארף מען וויסן, אין די גמרא שטייט דאך א חקירה צו טבילה בזמנה מצוה. דאס הייסט, למשל, לגבי נדה למשל, זי גייט נישט קענען גארנישט טון מיט דעם יום כיפור עניוועיס. סאו וואס האט זי פון גיין אין מקוה? ס'איז דא א מצוה אז מ'זאל גיין טבילה בזמנה.

די גמרא קומט אויס אז אפילו נישט טבילה בזמנה מצוה, האט עס צו טון ווייטער מיט דעם, דעמאלטס מוז מען יא זאגן די חידוש, ווייל ס'איז נישט קיין רחיצה של תענוג, ס'איז א רחיצה של... ווייל זי איז נישט שמוציג. א זבה, איך ווייס נישט, זי איז נישט שמוציג, זי איז שוין ריין. די שאלה איז נאר הלכה'דיג, זי איז טמא. אבער פון טמא צו טהור, איז נישט קיין יראה פון רחיצה. ס'איז אן אנדערע ענין, דעמאלטס איז דאס דער היתר. שטימט?

נטילת ידים שחרית ביום הכפורים — מחלוקת רמב"ם און רבינו תם

דער רמב"ם'ס שיטה

Speaker 1: סא, אין רמב"ם איז נישט גארנישט דא וועגן די, למשל, זיך וואשן פאר'ן דאווענען, אדער זיך וואשן צופרי. אבער לכאורה, זיך וואשן צופרי איז וועגן ידים עסקניות הן, און ממילא קוקן מיר עס אן ווי ער איז מלוכלך בצואה.

Speaker 2: זייער גוט, אבער דאס האבן מיר דערמאנט פריער, ווייל דאס איז נאר א חזקה.

Speaker 1: איך גלייב נישט אז ס'העלפט, ווייל דאס איז עקזעקטלי, דארפסטו געדענקען, יענץ איז עקזעקטלי די סארט רחיצה וואס איז אסור. סתם א מענטש וואשט זיך זיין ידיו ופניו, איך ווייס, אינדערפרי, אזוי ווי זיי האבן געלערנט אין הלכות תפילה שחרית, יא. דאס איז א... יעדער מענטש טוט דאס, אבער נישט ווייל ער פילט שמוציג, ווייל ס'איז אינדערפרי. דאס טוט מען נישט יום כיפור. דאס איז עקזעקטלי וואס מ'טוט נישט יום כיפור.

וויאזוי קענסטו קומען זאגן אויב ס'איז דא א הלכה? יא, יענע הלכה רעדט אויף יענע לעוועל וואס איז נישט... אויב ער איז טאקע שמוציג, אוודאי מעג ער. אבער נישט שמוציג. דער צופרי זיך אפוואשן איז נישט אין די וועלט אריין, ס'איז וועגן ידים עסקניות הן. נאר ווען ס'איז זיכער, ווען ער האט ממש... ער קען אנווייזן די טיט צואה, נישט אז אפשר איז דא ערגעץ. דאס איז א חזקה. זייער גוט.

רבינו תם'ס שיטה — הגהות מיימוניות

רבינו תם איז געווען מחולק מיט אונז.

Speaker 2: דו האסט געזאגט, קוקן מיר גלייך אין די הגהות מיימוניות וואס ער ברענגט אין די זייט.

Speaker 1: יא, זעסטו אז דו ווייסט. רבינו תם האט געזאגט, מיר קענען פסק'ענען רבינו תם אז מותר לרחוץ ידיו בבוקר, שאין לך טיט וצואה יותר מן הידים בבוקר. נאר זאגט רבינו תם, ער זאל נישט זיין נישט מתכוין להנאת רחיצה.

אה, אבער זעסטו, רבינו תם האט געטראכט, דאס איז מותר די וואס מ'דארף געבן פת לתינוק, פארוואס? ווייל די הענט איז שמוציג. ניין, סא רבינו תם זעט אויס אז ער האט פארשטאנען אז די רחיצה בבוקר האט צו טון מיט די רוח רעה.

רמב"ם vs. רבינו תם — רוח רעה אדער ידים עסקניות

אויב ס'איז דא א רוח רעה, דאס הייסט דער רמב"ם לכאורה האט געהאלטן די צוויי נוסחאות אין די פסקים און די גמרא, צו אין תלתא דברים איז וועגן רוח רעה צו וועגן רוח רעה. רוח רעה איז א גזירת הכתוב וואס ס'איז דא אויף יעדן איינעם. דעמאלטס איז אוודאי רבינו תם גערעכט.

אבער מסתמא אויב דער רמב"ם האט געטראכט אז ס'איז בעיקר ווייל ס'איז שמוציג, דאס הייסט נישט גענוג שמוציג ס'זאל זיין... שטימט?

אנדערע ראשונים — רבינו ירוחם, רשב"א

און ער ברענגט טאקע, וכן פסקו כל רבותינו, אז וואס? אז... אה, ער גייט צו הלכות תפילה, אז דער נותן פת לתינוק, יא, איז... און דער רמב"ם, זאגט רבינו ירוחם, אז כל רבותינו אחריו, זי לא תהיה רבינו המחבר, האלטן אז מ'טאר יא. מ'טאר אויך נישט געבן צו עסן פאר איינעם אן זיך וואשן די הענט, אפילו ס'איז נישט שמוציג. דאס איז לאו קאי נמי.

אויב אזוי איז אוודאי מעג מען אויך אינדערפרי, און אויך דער רשב"א האט צוגעלייגט אז די זעלבע זאך, אז מ'איז געגאנגען אין בית הכסא, מעג ער זיך וואשן משום מיאוס ונקראת. אפילו אין בעל קטנים, אפילו לא שפשף, אפילו ער איז נישט שמוציג, אבער ס'איז נאך אלץ.

די זעלבע זאך איז א כהן, כל דבר שאינו מתכוין להנאת רחיצה אלא לנקות מלכלוך שרוי, אזוי זאגט דער הייליגער... אזוי פירט אונז אזוי די הלכה אז זיי מאכן יא, ממילא איז די מתיר טאקע צו וואשן אינדערפרי, צו וואשן אז מ'גייט ארויס פון בית הכסא.

עד הפרק — וויפיל מען וואשט

ער זאגט אפילו נישט די הגבלה פון נאר ביז די שפיץ פינגער דא. אפשר דאס איז פשוט ווענדט זיך וויפיל מ'דארף, ווייל איך געדענק אז יענץ האט צו טון... ניין, יענץ האט צו טון מיט די עיקר הדין פון רחיצה.

מיר האבן געלערנט אין הלכות נטילת ידים, אדער וואטעוועער ס'ווערט גערופן אין רמב"ם, הלכות ברכות, הלכות תפילה, אז ס'איז דא א מחלוקת וואס טייטש עד הפרק. ס'איז דא וואס זאגן עד הפרק מיינט ביז די פינגער, און ס'איז דא וואס זאגן ס'מיינט ביז דא. און איך מיין אז די ריזען פארוואס אונז זענען מחמיר יום כיפור איז פשוט לויט די שיטה אז ס'איז נישט דא קיין שום חיוב צו וואשן די פאלם פון די הענט. ממילא, אז ס'איז נישט קיין חיוב, איז נישט שמועסיג. דאס האט פשוט צו טון מיט יענע נושא. יא. שוין, זייער גוט.

סיכום: איסטניס — משלי תורה

יא, בקיצור, ס'איז דא למשל די תורה האט געזאגט כתב גאון מי שאיסטניס והוא צריך לקנח פניו במים, מותר אפילו ביום כיפור.

סאו מ'זעט יא, דער רמב"ם איז היינט יא מחמיר, און איך האב מסביר געווען אביסל דעם רמב"ם'ס לאדזשיק, אבער ס'זעט אויס אז אנדערע ראשונים און אנדערע חכמים האבן יא אסאך מער מקיל געווען טאקע וועגן די סברא, אז אויב ס'איז נישט קיין רחיצות איז נאר מער מצטער וויפיל מ'דארף.

חידוש: דער עיקר חילוק — הנאת רחיצה vs. הנאת ניקיון

ס'קען זיין אז די חילוק איז די שאלה צו ס'איז דא אן עקסטערע הנאת רחיצה אויסער די הנאה פון זיין ריין. דער רמב"ם האט נישט געמאכט די חילוק, און די אנדערע וואס האבן געמאכט די חילוק... רייט, איך האב היינט... דער משלי תורה טראכט אז אן אוסטענעס איז אזוי ווי א מלך. ס'טייטש, א מלך איז זייער שטארק אוועיר אז מ'קוקט אויף אים און ער דארף אויסקוקן שם, ווייל ער האט נישט הנאת רחיצה, ער האט נאר א פראקטישע זאך אז ער מוז זיין ריין. די זעלבע זאך איז זיין אן אוסטענעס.

ס'איז נישט אפילו אזוי פיל א סתירה. ס'הייסט, אפילו לויט דער רמב"ם, אפילו איך זאל קענען דאס זאגן, ווייל איך סך הכל זאגן... איך האב פשוט געכאפט אז איך פארשטיי נישט, מ'רעדט פון יענע הנאת רחיצה כאילו ס'איז אנדערש פון זיין ריין, וואס מאכט נישט קיין סענס צו מיר. אבער היינט מאכט עס נישט קיין סענס, אפשר מארגן, נעכטן האט עס געמאכט סענס, איך האב יעצט געכאפט אז ס'איז א פראבלעם דא.

אבער ס'קען זיין אפילו לויט די רמב"ם האט מסכים יענע הלכה, ווייל די רמב"ם וועט זאגן אז וואטעוועער הנאה איז דא א לעוועל, וויפיל צער מ'דארף האבן, מער פון דעם נישט. אפשר איסטניס, דו ביסט גערעכט, ס'איז דא א דין פון מלך, אפשר איני איסטניס איז אזוי ווי א מלך. מ'מוז נישט אנקומען צו די הגדרה פון הנאת רחיצה צו מתיר זיין. ווען ס'איז אביסל מער צער.

דער עיקר חילוק רמב"ם/רבינו תם

דער חילוק איז בעיקר, איך מיין דער עיקר חילוק פון דער רמב"ם און רבנו תם איז די שאלה עקזעקט פון רבנו תם, פון זיך וואשן אינדערפרי. וואס זיך וואשן אינדערפרי וואס איז נישט שמוציג, ס'איז נאר עפעס א חזקה, עפעס א

הנהגה, דעמאלטס מיין איך אז לויט דער רמב"ם דארף עס זיין זיכער אסור, אבער לרבנו תם איז בפירוש מתיר. יא.

הלכה: מי שראה קרי ביום הכפורים

דער רמב"ם'ס פסק

Speaker 1: ווייטער, זאגט דער רמב"ם אזוי, **מי שראה קרי**... סאו ווייסטו וואס וועט זיין א רמב"ם מוסט?

Speaker 2: א ניין, איך האב נישט געוואוסט וועגן דעם. אבער רמב"ם מוסט?

Speaker 1: ניין, דו קענסט רופן מיכל זיין. נישט וואש קיין נעגל וואסער יום כיפור. טו אפ פאר די אידן וואס האלטן אז ס'איז דא א רוח רע. נישט דא קיין רוח רע. וויאזוי ווייסט מען? איך וואש נישט נעגל וואסער יום כיפור. דאס איז פאר אונזערע רמב"ם מוסטישע פרענדס זאלן האבן פאן יום כיפור. אפשר איז צופיל טעניקס, דא א ענין.

מי שראה קרי בזמן הזה ביום הכפורים, בזמן הזה וואס מ'האט שוין מבטל געווען די חיוב זיך צו טובל'ען, דאס איז וואס מיינט בזמן הזה, יא, ביום הכפורים, איז **אם לחו, מקנח במפה ודיו**, זאל ער עס אויפווישן. **אם יבש שיעור**, ער קען עס שוין נישט סתם אפווישן. אויב ס'איז שוין נישט לאכליך, אלע ס'איז שוין געווארן פארשמירט, ער קען עס נישט סתם אפשטימען. דעמאלטס דארף ער יא נוצן וואסער זיך צו רייניגן, און דעמאלטס **רוחץ במקומו של מלוכלך מלבד**, זאל ער אפוואשן דארטן וואו ס'איז מלוכליך. נישט רוחץ כדרכו, נאר רוחץ טאקע נאר מער בדיוק וואו דארטן וואו ס'איז מלוכליך, **ומתפלל**, און נאכדעם שטעלט ער זיך דאווענען. אבער וואס?

רואה קרי ביום הכיפורים — הלכה יא

הלכה יא: רואה קרי ביום הכיפורים

דברי הרמב"ם:

"ביום הכיפורים. איז אם לח הוא, אויב די קרי איז נאך לח, מקנח במפה ודיו, זאל ער עס אפווישן. אם יבש, ער קען עס שוין נישט סתם אפווישן, אויב ס'איז שוין נישט לחלוחי, אלעס איז שוין געווארן פארשמירט, ער קען עס נישט סתם אפשטימען, דעמאלטס דארף ער יא נוצן וואסער זיך צו רייניגן, און דעמאלטס רוחץ במקום המלוכלך בלבד, זאל ער אפוואשן דארטן וואו ס'איז מלוכלך, נישט רוחץ כדרכו, נאר רוחץ טאקע נאר מער בדיוק וואו דארטן וואו ס'איז מלוכלך, ומתפלל, און נאכדעם שטעלט ער זיך דאווענען.

אבל אסור לו לרחוץ כל גופו או לטבול, ער טאר נישט זיך אפוואשן דעם גאנצן גוף אדער זיך טובל'ען אזוי ווי ער וואלט וועגן געטון אין א געווענליכע טאג פאר קרי. פארוואס? זאגט דער רמב"ם, שאין הטובל בזמן הזה טהור, ווייל אפילו ווען מ'איז זיך טובל בזמן הזה איז מען נאך אלץ נישט טהור מפני טומאת מת, מיר זענען זיך אלע טמאי מת, דיין טבילה גייט נישט העלפן אפילו פאר די טהרה.

קשיא אויף דער רמב"ם'ס טעם פון טומאת מת

איז דאס א הלכה? א טמא מת וואס טובל'ט זיך פאר זיין נדה ווערט נישט טהור? ער ווערט יא, איך פארשטיי נישט וואס ער זאגט. ער ווערט נישט טהור נאר ער ווערט טהור פון נדה, אבער ער ווערט נישט... עפעס איז מיר נישט קלאר. ער ווערט יא טהור. ס'איז נישט דא קיין אזא הלכה אז א טמא מת וואס טובל'ט זיך פאר אן אנדערע טומאה ווערט נישט טהור פון יענע טומאה. ער ווערט יא. ס'איז א נפקא מינה לגבי גיין אין בית המקדש, ס'איז נישט קיין חילוק, אבער הנדה וכדומה, ס'איז דא א חילוק. ס'מאכט עכט, ס'העלפט יא די תפילה. וואס זאגט דער רמב"ם? זייער נישט קלאר.

דער רמב"ם'ס שיטה — ביטול תקנת עזרא און דער מנהג פון רחיצה

לאמיר אויספירן. ואין מנהג... דאס איז לכאורה די עיקר ווארט. דער רמב"ם האט דאך שוין געזאגט אין הלכות תלמוד תורה אדער אין הלכות תפלה? ניין, אין הלכות תפלה. אז מ'וועט מבטל ווערן די תפילות עזרא. אין הלכות תפלה און אין קריאת שמע.

ואין הרחיצה, זאגט דער ראב"ד ווייטער, ואין הרחיצה מקרי לתפלה בזמן הזה, די רחיצה פון קרי איז נישט קיין חיוב, אלא מנהג, ס'איז נאר א מנהג. און ווען ס'וואלט געווען א חיוב, וואלט מען ווען געזאגט אז דער חיוב וועט דוחה זיין די איסור רחיצה. פארוואס? ווייל כל חייבי טבילות... דער רמב"ם איז שוועור בעצם, זיי האבן געלערנט פריער כל חייבי טבילות טובלין כדרכן. ס'איז א בעל קרי וואס איז חייב טבילה, זאגט ער, יא, אבער דו ביסט א נישט אמת'דיגער קאפטיעל. קודם כל, ביסטו עניוועי אזא טומאת מת. איך כאפ נישט וואס ער וויל פון די טומאת מת. איי'ם סארי. יא? פיר אויס.

אבער למעשה, דער רמב"ם האט יא געלערנט אין הלכות תפילה, רייט? דער רמב"ם האט געלערנט אין הלכות קריאת שמע, האט דער רמב"ם געשריבן, אויב איך געדענק קלאר, דערמאן מיך אויב איך פארדריי עפעס. אין הלכות קריאת שמע ברענגט דער רמב"ם די נושא פון תפילת עזרא, ער זאגט אז מ'פירט זיך נישט היינט, ס'איז בטל געווארן. אין הלכות תפילה ברענגט דער רמב"ם אז אם כל זה, דער מנהג - אין מעריב, איך געדענק נישט, דער מנהג פון זייערע פלעצער איז אז מ'וואשט זיך, נישט מ'איז טובל, ס'איז נישטא קיין מנהג צו גיין אין מקוה, יא? ס'איז יא דא א מנהג פון זיך רוחץ זיין, דאס הייסט צו גיין אין מרחץ, זיך אפוואשן נאכדעם ווען מ'איז א בעל קרי. סאו, אין דעם מנהג איז נאר תפילה, נישט לקריאת שמע.

דער עיקר טעם: "ואין מנהג לבטל דבר איסור"

ס'קומט איינער און ער זאגט זיך, אבער א מנהג, איך וויל טון דעם מנהג פון א גאנץ יאר, פון זיך וואשן פאר'ן דאווענען. זאגט דער רמב"ם, דאס איז נאר א מנהג, **ואין מנהג לבטל דבר איסור אלא לעשר את המותר.** מנהגים זענען אייביג נאר דא צו מאכן, צוצולייגן, ס'קען נישט אראפנעמען. ממילא דא אז דו וועסט טון דעם מנהג, וועסטו דאך אבער מזלזל זיין אין די איסור פון רחיצה ביום הכפורים.

דער רמב"ם'ס באציאונג צו די גמרא אין יומא

ולא אמרו... איי, דאס שטייט? אינטערעסאנט. דער רמב"ם זאגט נישט, דער חילוק וואס אונז האבן מיר א גאנצע צייט געטרייט צו זאגן אז ס'איז דא א חילוק צווישן הנאה און רחיצה, און ער גייט נישט וועגן ער וויל הנאה פון רחיצה. ער טוט דאך וועגן ער וויל זיך... וועגן קרי. דא זאגט ער עפעס, ווען ס'איז א חיוב טבילה, אדער ווען ס'וואלט געווען א טומאת מת, א רחיצה פון א טומאת מת הייסט נישט בכלל א רחיצה, ס'איז עפעס א זאך וואס טוישט דעם מענטש, פון טומאה צו טהרה. ער וואלט נישט געהייסן... אבער קוק, פיר אויס. אקעי, ווייטער.

וואס זאגט דער רמב"ם, איי, ס'שטייט דאך אין די גמרא אזא זאך, אז אויב איינער זעט א קרי בליל יום הכפורים, זאל ער זיך טובל'ען אפילו אויף יום כפור. זאגט דער רמב"ם, **ולא אמרו שהרואה קרי בליל יום הכפורים טובל, אלא, דאס האבן מיר נאר געזאגט ווען ס'איז נאך געווען די תקנה, שתיקנו טבילה לבעל הקרי.** ס'איז געווען אן עפעקט דער מנהג, די תקנת חכמים, אז מ'דארף זיך טובל'ען לבעל קרי. דעמאלטס האט מען אויך געמעגט אפילו יום כיפור עס טון. אבער **כבר ביארנו, אונז האבן שוין געלערנט אין הלכות קריאת שמע שבטלה תקנה זו**, אז די תקנה איז בטל געווארן, און ממילא היינט איז שוין נישטא די תקנה פון זיך טובל'ען פאר קרי. וואס איז יא דא איז נאר א מנהג, און ממילא נוצט מען נישט א מנהג אויף מקיל צו זיין.

חידוש: דער רמב"ם האלט נישט פון דעם חילוק פון "רחיצה של הנאה"

יא, סאו לאמיר זען וואס איז זיכער אז תוספות האט געמיינט, געזען די גאנצע צייט. דאס זעט מיר קלאר אז דער רמב"ם האלט נישט פון די חילוק פון טבילה, אז אפילו ער טובל'ט זיך ווייל ס'איז א מנהג, נישט ווייל ער איז שמוציג. אויף דעם מיין איך אז מיין סברא איז א גוטע סברא, דאס איז הדא דכתיב רחיצה. דו האסט א מנהג זיך צו וואשן, זייער גוט, אבער א מנהג איז זיך צו וואשן. און א מנהג, קענסט נישט האבן קיין מנהג זיך צו וואשן, ס'איז א מנהג לתפילה, זייער א שיינע מנהג. שיינער איז, א גאנץ יאר ווען דו וואלסט מעיקר הדין נישט געדארפט, ביסטו מחמיר אויף זיך. אבער ס'איז א

מנהג אז יום כיפור זיך צו וואשן? ס'מאכט נישט קיין סענס. איז דער רמב"ם'ס טענה, פארשטייסט? לויט דער רמב"ם'ס שיטה.

און איך האב נישט געוואלט, לויט די אנדערע ראשונים וואס האלטן אז ס'איז דא א גרויסע חילוק צווישן הנאה'ס רחיצה און כוונה, אזוי ווי וועלכע כוונה ער האט, דארף יא זיין מותר. אבער ס'איז דא אז דער רמב"ם לייגט יא אריין די ווארט טומאת מת, און איך האב פארשטאנען ווען דער רמב"ם לייגט אריין די ווארט טומאת מת, אז ביי טומאת מת איז נישט רחיצה, ס'איז נאר עפעס א מין זאך פון... עפעס א מין גזירת הכתוב פון מקוה וואס טוישט אים פון טומאה צו טהרה, דאס הייסט שוין נישט רחיצה.

פארענטפערונג פון דער קשיא וועגן טומאת מת

סאו, איך וואלט געזאגט אזוי, איך וועל דיר מארגן זאגן וואס איך טראכט וועגן דעם, ווייל... ס'קען נישט זיין אז דער רמב"ם מיינט יענץ, ווייל ס'איז נישט געווען אין די גאנצע... איך מיין אז ער מיינט אז ס'איז א פשוט'ע זאך. ס'איז דאך דא א כלל פון כל חייבי טבילות טובלין כדרכן. יעצט, א רואה קרי איז נאך אלץ אז ער טאר נישט גיין אין בית המקדש, רייט? ס'איז דא א ביום הזמן הזה, ס'איז נישט מחייב לתפלה, אבער ער איז אויך א חייב טבילה. אויף דעם זאגט דער רמב"ם, ניין, ווייל דו ביסט חייב טבילת מת, דו קענסט נישט גיין אין בית המקדש עניוועיס ווייל דו ביסט חייב טבילת מת.

איי, ס'איז דא א חילוק אין די עזרה מוזטו יא גיין? איך ווייס נישט. ס'איז דא א חילוק, טראכט ער אז א נפקא מינה למעשה איז נישט. דאס וואס מ'האט געזאגט איז חייבי טבילות טובלין, דארף מען האבן עפעס א תועלת דערפון. הגם למדנ'יש ווערסטו טהור, דאס וואלט געווען די קשיא. למעשה ווערט ער דאך טהור פון זיין טומאת קרי'ס, ער טאר נישט עסן תרומה, יעצט טאר ער עסן תרומה. סאו דראמבער, דו עסט נישט קיין תרומה עניוועיס, עפעס אזוי מיינט ער צו זאגן אז די יום כיפור עסט מען נישט, נישט נוגע. סאו האט דאך נישט פון דעם טבילה גארנישט.

סאו אלא מאי בלייבט נאר די מנהג, די מנהג העלפט נישט. אבער אויב ס'וואלט געווען אז ס'העלפט יא, אפילו פון די קרי'ס, וואלט דאס דוחה געווען די עשר. נישט דעמאלטס וואלט עס נישט געהאלטן א נותרה חיצה. ווייל דער כלל פון כל חייבי טבילות, וואלטסטו עפעס אן ענין אז דער חייבי טבילה, ער וויל גיין אין בית המקדש למשל, איך ווייס נישט וואס ער וויל עפעס פון דעם, סאו דעמאלטס וועט עס דוחה זיין, יא, אז עס זאל זיך אינטערעסטאנט, ווייל אפילו דעמאלטס דארף ער דאך אויך נאך האבן אפר פרה, יא, וועסטו אויך זאגן אז היות די טבילה אליין איז אים נאכנישט גענוג מתחלת, דאס איז דער כלל פון כל חייבי טבילות.

און עפעס זעט מען אויך אזוי, זאגט ער, "שאין לו טובה בבני זה טהור מטומאת מת". מילא, ווייל די מקוה וואלט נאך נישט גענוג אויפגעטון. די מקוה וואלט עניוועי נישט געמאכט דעם מענטש צו ווערן א טהור. ניין, ממילא האסטו נישט די היתר פון כל חי ותפילות, ס'האבן יא א היתר. ס'בלייבט דאך נאר א מנהג, אבער א מנהג קען מען נישט גענוג. אבער דאס איז זיכער אז דער רמב"ם האלט נישט פון דעם חילוק. אזוי לערנען איך יעצט, ער האלט נישט פון דעם חילוק פון תפילת תענוג אדער רחיצת תענוג. אין הכי נמי, רבנו תם, וואס ער האלט יא פון דעם חילוק, דארף ער אויך מתיר זיין. און איך געדענק אז ס'איז יא דא מפורש אנדערע ראשונים וואס זענען מתיר תפילת קרי.

קשיא: פארוואס איז א מלך מותר זיך צו וואשן?

לויט דער רמב"ם איז אביסל שווער פארוואס מ'האט מקיל געווען, לאמיר זאגן, פאר א מלך. א כלה מילא, ווייל איך ווייס, משום שלום בית האבן חכמים מקיל געווען. לאמיר זאגן, אויב רחיצה איז נאר אז די רבנן האבן זיי אוועקגעגעבן. ווייל ס'איז א צורך. ס'איז א גרויסער טאג פאר א מלך. ווייל מ'ברענגט דעם פסוק מלך מיינט אויף זיין א נס, ס'איז נישט א מצוה. בסך הכל, דער פסוק זאגט אז א מלך איז איינער וואס איז מער אוועיר פון זיין וויזשאן, פון זיין לוק. ווען נישט דער פסוק וואלט אויך געווען, אמת. רייט, רייט. סאו ווייל דו ביסט א מלך, פארקערט, דאס איז דאך נאך מער, ונקלותי עוד מזה, ווייל דו ביסט א מלך, אזוי ווי דוד המלך זאגט דארטן. נו. זאג, וועלן מיר מאכן די חילוק? זאגט דער מלך, איך האב נישט קיין הנאות ורחיצות, איך האב נאר א זאך אז איך מוז זיין ריין פאר מיין מלכות. אבער אויב מ'מאכט נישט די חילוק, פארוואס האט מען מקיים געווען? אין הכי נמי, עפעס א גרויסער פירער מלך וועט אפשר אזוי טון, אבער א נארמאלער מלך איז נישט אזוי.

כללי הלכה: ווען שוועריגקייט איז א היתר

און דא זעט מען אז אונז לערנען די גאנצע צייט א הלכה. די הלכה איז נישט אזוי ווי מיר האבן פריער געשליסט פון געוויסע רבנים וואס זיי האלטן אז די הלכה איז געקומען צו רודפ'ן די אידן. די הלכה האט אלעמאל א היתר. דו ביסט נישט די זעלבע, דו דארפסט געדענקען, די תורה האט מען די הלכה וואס די גדרייתא האט די רבנן געמאכט אויף רחיצות. ער האט גערעדט פון א נארמאלער מענטש, אביסל צער, אבער אזא גרויסע צער האט מען נישט גערעדט. און דאס וואס מ'זעט א גאנצע צייט כסדר אין הלכה זעט מען אזעלכע זאכן. דאס לערנט הלכה, און ס'קומט אים אויס אזא פונדאמענטאליסט, אז מ'טאר נישט, און פלאצן זאלסטו.

יעדע מאל וואס איינער פרעגט, לאמיר פארשטיין קלאר. יעדע מאל ווען א רעד פרעגט מען דאך, מ'רעדט דאך פון פרומע אידן, רייט? מ'פרעגט קיינמאל נישט קיין שאלה ווען ס'איז די עקזעקטע דין וואס שטייט, רייט? ס'שטייט אז מ'טאר נישט. אז מ'טאר נישט. ווען ס'איז די קעיס וואס מ'טאר נישט, קיינער זאגט נישט, און מ'פאר איז א נדה, אפשר בין איך מותר. ס'איז א נדה, דו ביסט דאך א איד, דו ווילסט נדה. נאר וואס מ'פרעגט, אבער היינט איז איז זייער שווער, ס'איז א גרויסע שוועריגקייט, right? קומט דער רב און זאגט אז א שוועריגקייט איז נישט קיין היתר. און א שוועריגקייט איז על פי רוב יא א היתר, אסאך מאל, אויב ס'איז מדרבנן, אויב מ'דארף וויסן גדרים. ס'איז נישט קיין היתר, און באופן כללי, ווען ס'איז שווער, וועט אויך בטל ווערן כל התורה כולה.

אבער באופן כללי, ווען א מענטש פרעגט, פשט האט ער מיינט צו זאגן, די גמרא האט דאך גערעדט, די הלכה, די תורה האט דאך גערעדט פון א נארמאלע קעיס, איך בין דאך נישט קיין נארמאלע קעיס. זאג מיר די הלכה פון די נייע פאל. סאו דו קענסט נישט זאגן, אבער ס'איז דאך דא א הלכה. אויף דעם פארשטייסטו זיך? איך ברענג ארויס.

טבילות דעם כהן גדול ביום הכיפור

וואס איז טאקע פשט אז דער כהן גדול אין יום כיפור גייט מערער אין מקוה? און מ'מאכט זיך אפילו ווארעם, יא? ס'שטייט דארטן אז מ'לייגט אריין ווארעמע אייזערנעס. תפקצנתן, יא. תפקצנתן. וואס אינטערעסאנט מען, מ'ברענגט עס נישט. וואס איז יענע טבילה? יענע טבילה איז א מצוה, אזוי ווי בחייוי טבילה. ער שעכט אויך, ער טוט אסאך יסורים דאך אין גדול יום כיפור. יא, אקעי. ניין, ניין, די טבילות ווערט נישט דערמאנט אין די פסוקים, באמת, ס'איז נאר די סדר היום וויאזוי די חכמים האבן עס מסכים געווען.

וואס איך האב געטראכט איז, אז דער כהן גדול, מען קוקט דאך אויף אים יום כיפור, יא? דער גאנצער פאלק שטייט אין באטראכט, ער ווייסט אזוי ווי דער מלך. ניין, ס'איז א הלכה, אויב ס'איז א חיוב איז נישט קיין שאלה.

להלכה למעשה: ראשונים וואס זענען מתיר

ער ברענגט, מען דארף געדענקען להלכה למעשה, אז דער טור ברענגט פון, ס'שטייט אין די גאונים, און דער טור ברענגט פון רבי יהודה בארצילאני, און דער רוקח, און דער מאירי, וואס זענען אלע מתיר געווען פאר א רואה קרי צו טובל'ן זיין יום כיפור. און ער ברענגט די לשון המאירי דא פון אונטן, אז **שמנוע לחכמים וגדולים שלא חשוה לתלמידיהם על ידי מעשה, מפני שלא היתה תפלת ימי הכפורים חביבה להם אלא אם כן בטהרה יתירה.**
דאס הייסט, ס'קען זיין אפילו פארקערט, אפילו א מענטש וואס איז נישט אזוי מקפיד אויף תפלת קריג א גאנצע יאר, ביום כיפור, צו דאווענען אן א מקוה, איז דאך תמונה.

דיני רחיצה ביום כיפור — טבילה פאר בעל קרי, חומרות און קולות

המשך: דעת המאירי — היתר טבילה פאר בעל קרי יום כיפור

Speaker 1: און ער ברענגט די לשון המאירי דא פון אונטן, אז **"שמענו לחכמים וגדולים שלא חששו לתלמידיהם על ידי מעשה, מפני שלא היתה תפילת יום הכיפורים חביבה להם אלא אם כן בטהרה יתירה"**. דאס הייסט, ס'קען זיין אפילו פארקערט, אפילו א מענטש וואס איז נישט אזוי מקפיד אויף תפילת קרי אינגאנצן, צו דאווענען אן א מקוה, איז דאך דער מנהג אז מ'גייט אין מקוה ערב יום כיפור, אפילו דער וואס פירט זיך נישט, כדי מ'זאל לאנדן די תפילה בטהרה. דאס ברענגט דער מאירי אז כמה גדולי, ער זאגט נישט ווער, חכמים וגדולים, מ'האט זיי געפרעגט טיילערהייט, האבן זיי מתיר געווען צו גיין אין מקוה יום כיפור, אויב א רואה קרי איינער וואס דארף.

אין שולחן ערוך שטייט נישט אזוי, אבער ווער ס'וויל קען ער שטילערהייט. ס'איז דא א תשובה פון הרב וואזנר וואס ער שרייבט אז איינער האט מיר געפרעגט יום כיפור, און ער האט אים געזאגט שטילערהייט אז ער מעג, אזוי ווי די מנהג המאירי. אבער דאס איז געבויט אויף די חילוק פון רחיצה של תענוג. דאס איז בעצם די... ס'איז דא רבינו מנוח רעדט אויך וועגן סתם זיך וואשן די הענט פאר'ן דאווענען, אדער צופרי, יום כיפור צופרי. ווייט, ווייט, ווייט, מ'האט גערעדט, אבער... ס'איז געבויט אויף די לומדות. הייסט, לויט דער רמב"ן... ס'איז טייטש, איך זאג דער רבינו מאירי, דער מאירי האט געזאגט אז א בעל קרי וועט נישט קענען דאווענען געהעריג, אבער איינער וואס סתם אזוי געוואוינט און ער איז מקפיד פון תורת הדין, וועט ער אויך נישט קענען דאווענען געהעריג, ער וועט פילן נישט ריין. אה, דארף מען דייק זיין. אקעי.

Speaker 2: דער סימן פון וואס האבן זיי געזאגט בלחש איז ווייל סתם אזוי גייט נישט קיינער קומען און אויסקלאפן אויפן בימה אז ער איז א בעל קרי.

Speaker 1: ס'איז בכלל א שמועס פון לחש. אמת.

Speaker 2: ניין, איך מיין צו זאגן אז ביים שיעור ערב יום כיפור זאגט מען...

Speaker 1: מעשר'ט, ס'איז נאר אזא... נאר ווען ס'קומט א ייד פרעגן, אדער ער ווייסט אליינס אז ער איז א תלמיד חכם, דרך אגב, בקיצור, מ'דארף רעדן מיט די מקוה און ס'איז אפן.

Speaker 2: אין די מאירי גייט מען סתם... מאירי איז דאך א תלמיד פון די רמב"ם. דער מאירי מאכט אויך מסתמא נישט די חילוק צווישן הנאה פון רחיצה און נישט הנאה פון רחיצה.

Speaker 1: דאס וואס דער מאירי זאגט אז אפילו אן דעם חילוק צווישן רחיצה של תענוג און נישט אין רגל רחיצה...

Speaker 2: ער זאגט יא, ער זאגט יא, שם אין כוונתו אז ער ברענגט אים אויף קעפן.

Speaker 1: ניין, מ'קען זאגן, דו ביסט גערעכט, אז לויט מיין תורה קען מען זאגן אפילו לויט די רמב"ם, אויב ס'איז אזא מענטש. דער רמב"ם האט נישט געקענט א חסידישע איד. דער רמב"ם קוקט, ער איז יא געווארן א חסידישע איד, חס ושלום. אבער דער רמב"ם קוקט, ס'איז דא א מנהג, דער מנהג איז נישט צו מתיר זיין א דבר האסור. אבער דער מאירי קומט מיט א נייע סברא וואס דער רמב"ם האט נישט געטראכט פון, ער קען דאך נישט דאווענען יום כיפור, וויאזוי גייט ער דאווענען אן א מקוה? דאס איז שוין א שאלה פון א גרויסע צער וואס אפשר איז א נמי.

דיסקוסיע: די גבול פון דעם היתר — נאר טבילה, נישט סיכה

Speaker 2: קען, דער מאירי מיינט דאך נישט צו זאגן, קיינער וואלט נישט איינגעפאלן אז מ'מעג עובר זיין אויף די עינויים פון יום כיפור כדי צו קענען גוט דאווענען. ער מיינט צו זאגן אז ס'מאכט די דאווענען אז ס'איז טאקע אן ערך, נישט אז ווייל דער מענטש... יעדע מאל וואס מ'רעדט פון דעם מיינט מען אז ס'איז דא אן ערך, אמת.

Speaker 1: אבער אוודאי, די חביבות וואס א איד האט פאר די תפלות יום כיפור בטהרה איז א דבר קדוש, נישט סתם א תאוה. שוין.

Speaker 2: ער וואלט נישט געזאגט אויף סיכה מיין איך צו זאגן. ער וואלט נישט געזאגט אז א מענטש ער גייט שוין פילן בעסער נאכ'ן מאכן סיכה בתשמיש.

Speaker 1: לאמיר זען, לאמיר זען באלד אזא סיכה. אקעי, ווייטער.

הלכה ב: דין טיט לח — חומרא אויף רחיצה

Speaker 1: זאגט דער רמב"ם ווייטער, נאך א היתר.

Speaker 2: נאך איסורים?

Speaker 1: ניין, ניין, ניין, נאך איסורים. דו קענסט זיך מיר לערנען חומרות.

Speaker 2: וואס? שיהי לחבי יותר?

Speaker 1: וואס מ'טאר נישט, מ'טאר נישט. עד היכן הולך את הרחיצה. זאגט דער רמב"ם אזוי: **טיט שיהי לחבי יותר** — א טיט וואס איז געדעכט. אבער אזוי ווייט נאר, **שאם יניחו אדם ידו עליו ותעלה בעל החלוחות**. אויב ער גייט טאטשן די טיט, גייט זיין הענט ווערן נאס. און אזוי ווייט, שו? אזוי ווייט נאס אז זיין הענט גייט ווערן נאס, אבער נישט סתם אביסל פארכט, נאר נאכדעם אז ער גייט טאטשן מיט די הענט זיין אנדערע הענט, וועט די אנדערע הענט ווערן נאס. דאס רופט מען טופח על מנת להטפיח. ווייל דאס איז די לשון. **שמעתבא גויס על ידי אחרית ותעלה בעל החלוחות**, ממש נאס. **אסור על ידי שבעליו**, טאר מען נישט זיצן אויף די טיט, ווייל ער וועט ווערן נאס פון דעם. און די איסור רחיצה איז נישט נאר ווען ממש ס'גיסט זיך וואסער, נאר ס'איז דא נאר.

דא זעען מיר אונז קלאר אז ס'איז דא עפעס א הנאה פון ווערן נאס. אונז האבן פארשטאנען, אונז האבן געוואוסט אז די הנאה פון הייסע וואסער האקט אויף די רוקן, דאס איז א הנאה פון מרחץ. אבער נאכדעם איז דא עפעס א הנאה פון ווערן נאס. אזוי זעט דא אויס. ס'איז נישט דאס די ווארט, ס'איז אזא לא פליג אזא לא פליג אזא... ס'זעט אויס א חומרא, די אלעס זענען אויס חומרות אויף רחיצה. ס'קען זיין ס'איז דא מענטשן וואס זאלן טון בדוקא.

הלכה ג: דין כלי חרס מלא מים — חומרא נוספת

Speaker 1: ס'איז דאך געקומען א זעץ אויף די... נאך א זאך, **"לא ימלא אדם כלי חרס מים ויצטנן בהם"**. א מענטש וויל זיך אפקילן אין יום כיפור, ער טראכט אז ער גייט נעמען א כלי חרס וואס איז בולע אסאך, און אזוי וועט ער ווערן נאס, אזוי וועט ער ווערן קאלט פון די... פון די אויסייד, ער וויל נישט ממש גיסן וואסער, ער וויל נאר א קליינע לחלוחית פון די אויסייד, יא, פון די דרויסן פון די כלי חרס, אוודאי פון די דרויסן, פון די מקיף, און ער וויל זיך אפקילן מיט דעם. זאגט דער רמב"ם, דאס טאר מען נישט. פארוואס? **"שמים נוזלים מדופנו"**, ווייל כלי חרס איז בולע אסאך, און ס'רינט ארויס וואסער. ס'איז נישט נאר א הנאה פון ווערן קיל, נאר ס'איז א הנאה פון ממש ווערן נאס.

דיסקוסיע: וואס מיינט "מים נוזלים מדופנו"?

Speaker 2: "מים נוזלים מדופנו", ער מיינט נישט אז ס'גייט דורך.

Speaker 1: אזוי זאגט דער טאטשער, ס'זעט מיר נישט אויס ריכטיג. א כלי חרס, העלאו, מ'נוצט עס פאר ליקוויד, ס'איז נישט קיין זאך וואס ס'רינט ארויס די גאנצע ליקוויד. דאס מיינט לכאורה די שווייץ, יא, ווען מ'לייגט עס, געוועהנליך האט עס צוטון מיט די דיפערענס אין טעמפעראטור. ווען מ'לייגט קאלטע וואסער אין א ווארימע צימער, איז די אויסייד פון די... יא, ס'קומט פון די וואסער וואס איז געווען אין די לופט אין די צימער. יא, ווען דו לייגסט א קעלטערע קאוק אין א ווארימע צימער, איז דא וואסער אויף די אויסייד, רייט? און ווענדט זיך וועלכע סארט זאך. אן אייזן אביסל ווייניגער, א כלי חרס מער, אדער א פלעסטיק מער. דאס איז אמת'דיג, ווייל די טעמפעראטור חילוק ברענגט אז די וואסער וואס איז דא אין די לופט זאל זיך

אויסזאלצן דארט. איי דאונט נאו אויב זיי האבן ריעלייזד דעט. סאו אפשר האבן זיי געמיינט אז ס'איז די וואסער פון די... ס'איז זיכער נישט די וואסער פון אינסייד וואס קומט ארויס.

און א כלי חרס איז פארקערט, וויבאלד א כלי חרס ווערט נישט אזוי ווארעם, דאס הייסט ער כאפט נישט, ער קאנדאקט נישט די היץ אזוי, די טעמפעראטור אזוי, ס'ווערט נישט קאלט אזוי ווי די וואסער אינעווייניג, ממילא בלייבט ער אנדערש ווי די לופט, ממילא כאפט ער די... ער איז ווארעמער פון די לופט, ממילא כאפט ער די... אדער קעלטער פון די לופט, סיי, ער כאפט די וואסער אין די לופט. על כל פנים, דאס איז די סברה. אפילו כלי מתכות, וואס שוויצט נישט אזוי שטארק, מ'רופט עס שוויצט, יא, א כלי שוויצט. עס איז **אסור שמא יבוא לידי סחיטה**. ס'איז אסור, ס'האט דאך עפעס צו טון מיט וואסער, ס'וועט זיך אויסגיסן וואסער, ס'וועט זיך אויסגיסן די כלי אליינס.

הלכה ד: היתר להצטנן בפירות

Speaker 1: אבער וואס מעג מען יא? **"אבל מותר להצטנן בפירות"**. מעג מען אבער יא אנכאפן א פרי וואס האט א גרויסע קעלט, ווייל זעט אויס אז דארט איז נישטא די חשש אז ס'וועט זיך אויסגיסן. ס'איז נישט דא אזויפיל וואסער, און ס'וועט זיך נישט אויסגיסן. מעג מען זיך מיט דעם אפקילן.

הלכה ה: דין מטפחת מערב יום טוב

Speaker 1: נאך א זאך וואס מען מעג טון, ענליך צו דעם, זאגט דער רמב"ם אזוי: **"לקח אדם מטפחת מערב יום טוב"**, מעג נעמען א שמאטע און עס איינווייקן אין וואסער, **"ומנגבה ומניחה תחת הבגדים"**, און נאכדעם עס אויסקוועטשן, אדער וואטעווער, אפווישן אביסל, און עס לייגן אויף זיך, אויף די גוף, אונטער די בגדים.

Speaker 2: אה, ניין, "מניחה תחת הבגדים" אז ס'זאל נישט זיין נאס.

Speaker 1: די "מנגבה ומניחה תחת הבגדים" איז די זעלבע מין זאך. ער ווישט עס אפ, ער לייגט עס אונטער וועש, אויסצואווישן, צוריק אויסצודריקן די מטפחת. **"ולמחר מעבירו על פניו ואינו חושש"**, מעג מען מארגן, די נעקסטע טאג, זיך אפווישן מיט דעם, ווייל היות אז מ'האט עס שוין אפגעטריקנט און ס'איז שוין געווען מונח תחת הבגדים, איז עס שוין נישט "טופח על מנת להטפיח", ס'רינט נישט דערפון קיין וואסער. **"אף על פי שיש בו קור הרבה"**, אפילו ס'האט אין זיך א געוויסע קאלטקייט, א געוויסע נאסקייט, אסאך קאלטקייט און נאסקייט. ס'שטייט נישט "קור", אבער וואס ער רעדט דא איז די נאסקייט. פארוואס גייט דער בגד זיין קאלט? דער בגד גייט זיין קאלט ווייל ס'איז נאס. אבער נישט גענוג נאס אז ס'זאל זיין "טופח על מנת להטפיח". ס'איז נאר די קעלט וואס ער וויל, אזוי ווי "להצטנן בפירות". ס'איז נאר דא א קליינע אמאונט פון לחלוחית, גענוג אויף צו מאכן קאלט, אבער נישט גענוג אויף צו מאכן נאס, מעג מען יא.

דער רמ"א זאגט אז מ'זאל עס נישט טון, ווייל אפשר גייט זיין סחיטה פון די מטפחת. איך פארשטיי נישט, ס'איז דאך יעצט אויסגעטריקנט. עניוועיס, איך פארשטיי נישט וויאזוי ס'ארבעט דאס. דאס איז אלץ ריאליטי, איז אגענסט וואס די גמרא אסומט אז ס'איז דא אזא זאך, דאס טוט מען. איך ווייס נישט פונקטליך וואס מיינט, ס'איז דא אזא שיעור וואס איז מותר, ס'איז דא אזא שיעור וואס איז אסור, ס'איז עפעס א זייער אידעלע זאך. על כל פנים, אונז האבן נישט דאס, ס'איז נישט קיין זאך וואס מ'טוט אמאל, סאו אונז ווייסן נישט וואס ס'מיינט.

דיסקוסיע: אפליקאציע היינט — עיר קאנדישאן און שוויצן

Speaker 2: אפשר היינט וואלט מען געדארפט זאגן אז מ'מעג שטיין נעבן די עיר קאנדישאן, הגם אז ס'קומט ארויס קעלט און ס'איז אפשר נאס, איך ווייס נישט.

Speaker 1: מיר האבן נישט געזען אז מ'טאר נישט שוויצן יום כיפור, סאו... שוויצן איז דאך אויך אזוי ווי אז ס'קומט ארויף אויף דיר טראפלעך וואסער.

Speaker 2: יא, דו ווערסט אליין אזוי ווי די כלי, די כלי חרס.

Speaker 1: אקעי, אבער ס'איז נישטא קיין הנאת רחיצה דערין, פארקערט. אקעי.

הלכה ו: היתר עובר במים לדבר מצוה

Speaker 1: דא גייט דער רמב"ם זאגן אן אינטערעסאנטע קולא וואס מ'מעג יא. זאגט דער רמב"ם אזוי: הולך... ווען איינער גייט פאר עפעס א שטיקל דבר מצוה... ווי אזוי ווי **מקבל זיין פני רבו או פני אביו או פני מי שגדול ממנו בחכמה.** ער גייט מקבל פנים זיין זיין רבי, זיין טאטע, מענטשן וואס ער איז מחויב בכבודם, אבער איינער וואס איז... ס'איז א שיינע זאך מכבד צו זיין, ער איז נישט זיין רבי, הגם ער איז נישט זיין רבי, אבער ס'איז דא קיין מצוות, אויף דעם איז נישט דא אזוי ווי ער האט קיין מצוות צו מקבל פנים זיין. ס'איז דא א מצוה פון חכמים. זיי האבן גערעדט, ס'איז דא כבוד רבו און כבוד חכמים. ס'איז א כבוד חכם, הגם שאינו רבו. אדער ער גייט **ליכנס לבית המדרש**, ער גייט לערנען אין בית המדרש. אינמיטן יום כיפור. אינמיטן יום כיפור שטייטשט, זיי האבן נישט געדאוונט א גאנצן טאג, הייסט ביז... ער האט שוין געענדיגן ביי די זמן, ער האט שוין געענדיגן דאווענען, און יעצט האט מען א האלבן טאג לידיג יום כיפור. וויל ער גיין אין בית המדרש לערנען, אדער טון איינע פון די זאכן, מקבל פני רבו. אבער ס'איז דא א וואסער אינצווישן. איז די הלכה **עובר במים עד צוארו, ואינו חושש**, מ'מעג גיין... עד צוארו איז דוקא עד צוארו? אפילו עד צוארו. מער ווי דעם טאר מען שוין נישט.

Speaker 2: ער גייט זיך דערטרינקען, דאס איז די פראבלעם.

Speaker 1: ניין, אפשר היינט טרינקען די חשש אז ער גייט טרינקען אביסל, אפשר, איך ווייס נישט, ביז צווארו, ווייל ער זאל זיך ממש טרינקען.

Speaker 2: איי, ער דארף נישט טראכטן, וואס ווילסטו? ער זאל זיך דערטרינקען, ער זאל שווימען?

Speaker 1: איך מיין, א מענטש האט געטעסט סאווורא, אפילו א סאווורא. נישט נאר מ'איז מתיר צו גיין אין א קליינע פאדל וואו אונטן פון די פיס וועט ווערן נאס, נאר מ'מעג ממש די גאנצע גוף ווערן נאס. **ואין החושש**, ער דארף נישט טראכטן אז ער איז זיך יעצט עובר אויף די איסור רחיצה. **ועושה מצוה שערוך לו** אזוי אז ער קען ווייטער גיין טון זיינע

נעילת הסנדל — הלכות שביתת עשור

המשך איסור רחיצה — עובר במים למצוה

ער גייט זיך דערטרינקען, דאס איז די פראבלעם. ניין, אפשר איינטרינקען די כאילו די חשש אז ער גייט טרינקען אביסל, אפשר, איך ווייס נישט, ביז סאוורא, ווייל ער זאל זיך ממש טרינקען. איי, ער דארף דאך א טאג, גיי וויסן, וואס ווילסטו? ער זאל זיך דערטרינקען, ער זאל שווימען?

ניין, א מענטש וואלט גייט א סאוורא, אפילו א סאוורא. נישט נאר מ'איז מתיר צו גיין אין א קליינע פאדל וואו אונטן פון די פיס וועט ווערן נאס, נאר מ'מעג ממש די גאנצע גוף ווערן נאס. **ואינו חושש**, ער דארף נישט טראכטן אז ער איז זיך יעצט עובר אויף די איסור רחיצה. **ועושה מצוה** — שערך נאר אזוי אז ער קען ווייטער גיין טון זיין מצוה פון מקבל זיין פני רבו, אדער לערנען.

חידוש — היתר לחזור דרך המים

און נישט נאר דאס, נאר אויך אז ווען ער האט געענדיגט מעג ער אויפ'ן וועג צוריק נאכאמאל אריינגיין אין די וואסער, **וחוזר ממנו למקומו**. פארוואס? **שאם לא תתיר לו לחזור אינו הולך**, אויב מען וועט אים נישט מתיר זיין צוריקצוקומען וועט ער אויך נישט גיין בכלל, **ונמצא נמנע מן המצוה.** דא איז ער מסביר פארוואס מען מעג אויך צוריקגיין.

סאו גיין מעג מען וועגן ס'איז א מצוה פון גיין לערנען אדער גיין מכבד זיין תלמיד חכם וכדומה, האט מען מתיר געווען אז דאס הייסט נישט ממילא האט מען, איך וואלט געזאגט, אזוי ווי מ'האט געזען אז דער רמב"ם האט מתיר געווען די איסור רחיצה. פאר אים האט מען מתיר געווען, היות אז ס'איז נאר

אן איסור דרבנן, לאמיר זאגן אז ס'איז נישט אזא גרויסע איסור, האט מען פאר אים מתיר געווען. לויט די אנדערע ראשונים איז עס אביסל מער פשוט, אז ער מיינט נישט די רחיצה בכלל, ער מיינט דאך דא צו גיין.

דיון — צוריקגיין ביי לשמור פירותיו

Speaker 1: ער זעט ווייטער אז דער רמב"ם האלט נישט פון יענער מהלך. רייט? ווייל וואס גייט צוריק, דרך אגב, נישט נאר דעם, אפילו אן דעם להגל הטן אראפ דארף זיין מיט דעם, ער גייט דאך אדורך.

Speaker 2: ניין, דאס איז דאך קלאר, דאס איז מסכם אויף יעדער...

Speaker 1: ניין, וואס איז די נעקסטע שטיקל? לכאורה הולך?

Speaker 2: ניין, דאס איז א קלארע צייטש מצוה, אבער סתם ער גייט ליטיל מעג מען נישט.

Speaker 1: א הולך נישט ברוצה, דאס איז א שטיקל מצוה?

Speaker 2: יא, יא, יא.

Speaker 1: ווייל ס'הייסט א שטיקל מצוה. א הפסד. אזוי שטייט אין שולחן ערוך. **וכן הולך לשמור פירותיו**, ער גייט אפהיטן זיינע פירות.

Speaker 2: אה, כנובת ירד, האט מען דאך מתיר געווען ביום כיפור, סאו ער מעג שוין גיין זיך אפגעבן מיט זיינע פירות.

Speaker 1: ניין, לשמור פירותיו מיינט אזוי אפהיטן די פעלדער. אזוי ווי שבת האבן מיר עס געזען, יא. אויך איז די זעלבע זאך, **עובר במים עד צוארו ואינו חושש**. דא שטייט נישט וועגן צוריקקומען. אפשר מעג ער נישט צוריקקומען. צוריקקומען זעט אויס נישט, נאר א פאל. דער צוריקקומען...

Speaker 2: אהא.

Speaker 1: און דהיינו, דא **לא מחשיבין** שטייט אין די גמרא, נישט דער רמב"ם האט עס געזאגט.

חידוש — חילוק בין מצוה להפסד

סאו מ'זעט דא קלאר אז ס'פעלט אויס די צורך, די מצוה כביכול וואס איז דא, און דאס איז לשמור פירותיו הייסט אויך א שטיקל מצוה. מ'האט געלערנט אז מ'מעג מחלל זיין על התחום לשמור פירותיו, ווייל ס'הייסט א שטיקל מצוה. א מענטש, ס'הייסט מ'האט געלערנט, צו מאכן נייע געלט, דער רמב"ם זאגט דעם חילוק, צו מאכן נייע געלט איז נישט קיין מצוה, אבער געלט וואס מ'האט שוין, וואס אפהיטן איז א מצוה, און ס'איז א צורך. ס'איז אפילו געוויסע שבת וואס מ'האט נישט געטארט, די רבנים האבן נישט געטארט, טאר מען יא. די זעלבע זאך דא.

חידוש — סתם הולך לטייל מעג נישט

אבער סתם אויב איינער גייט פארשוואווילט, ער גייט שפאצירן, און ס'קומט א וואסער, קען ער נישט זאגן, איך וויל נאר דורכגיין די וואסער. פארשטייסט? סאו זעסטו יא אז ווייטער אז ס'איז נישט אינגאנצן א היתר כללי די ווען איך וויל נישט. איך מיין נישט, ווייל געגט, ווייל איך האב געזאגט.

Speaker 2: יא, יעצט גייסטו אויף א טריפ, פארט פון א טריפ איז גיין אין די וואסער. ס'איז רחיצה.

שינוי בדרך העברה במים

Speaker 1: יא, זאגט ער אריין ווייטער, ווארט **שלא יוציא ידיו מתחת שוליו על בגדיהם כדרך שעושה בחול**. ווען ער וואלט ווען געגאנגען אין א וואסער אינדערוואך, וואלט ער ווען עפעס וועגן, האלבערגס אויסגעטון זיין וועש. איך ווייס נישט פונקטליך וואס עס מיינט ארויסנעמען די הענט מתחת שוליו על בגדיהם, אבער מען וואלט אויסגעטון די וועש. אז די וועש זאל אויסגעטון, דארף עס דאך האבן זיינע קליידער.

חידוש — דער טעם פון שינוי

און נאכדעם, א רחיצה איז נאר א הנאה ווען מען קען זיך אויסטון און מען וואשט זיך אפ, און נאכדעם טוט מען זיך צוריק אן פרישע טרוקענע וועש.

איך ווייס נישט, ער גייט דאך אריין מיט דיינע קליידער. איך וואלט געטרעפט אז ס'איז דא נאר סתם ס'זאל נישט זיין קיין דרך שעושה בחול.

Speaker 2: יא, ס'איז א שינוי.

Speaker 1: ער ברענגט פון די...

Speaker 2: אה, די שער הציון רבי'לע זאגט, ווייל ס'האט מיט סחיטה, איי דא נאו, מ'דארף מאכן עפעס א שינוי. ס'איז נישט, מ'טוט זיך האלב וועגס אויס און מ'גייט, ס'איז נישט וואכנס, מ'טאר נישט, מ'גייט. דאס הייסט, מיט דעם וואקט ער עס, ער גייט פשוט אין זיין וועג, ער וואקט א דורך די וואסער, נישט ער גייט זיך וואשן אין די וואסער. עפעס אזא סארט חילוק?

Speaker 1: ער מאכט א חילוק.

חידוש — כללי'דיגער אנגאנג צו היתרים

האב איך געזאגט, כלל הדברים איז, אזוי קוק איך עס אן, אפשר בין איך זייער בעל בת'יש און אפיקורס'יש, איך ווייס נישט. אבער מיר זעט אויס אז ווען ס'קומט א יוד צום רב פרעגן אלע זאך וואס איז שווער, אדער ס'איז א גוטע זאך צו טון, ס'איז נישט די נארמאלע קעיס, זאגט ער אים, דער רב, דו מעגסט, אבער נישט אינגאנצן, אזוי ווי ער זאגט נישט מ'דיבאקט צו איינער. מאך עפעס א חילוק. וואס איז די חילוק פונקט? מאך עפעס א חילוק, ער זאלסט געדענקען אז ס'איז יום כיפור.

איך האב געזאגט, אבער דער שולחן ערוך הרב זאגט אז ס'איז וועגן סחיטה, און איך האב אפשר געטראכט אז אזוי איז עס נישט די געווענליכע דרך הנאה פון רחיצה. ס'מאכט סענס, ווייל ווען א מענטש וויל זיך באדן, טוט ער זיך אויס זיין וועש און ער באדט זיך. ער גייט דא אריינגיין מיט זיינע וועשן אין די וואסער, און ער האט נישט ממש הנאה. כדרך שעושין בחול איז זיכער נישט כדרך שעושין בחול, ווייל מ'וויל אדורך גיין. ווייל מ'וויל אדורך גיין, איז אלעמאל גייט מען מיט די קליידער, ווייל ער דארף דאך אנקומען מיט זיין וועש צו די אנדערע זייט. סאו ער הייבט עס ארויף אביסל.

דיון — ביז וואו מעג מען ארויפהייבן די קליידער

Speaker 1: ער הייבט עס נאר א צווארו.

Speaker 2: אה, דא טאר עס נישט אראפן קופערס, מעג עס נאר אביסל ארויסטרענען. די וואס איז אזוי?

Speaker 1: יא, די כיפור טאר מען נישט אראפן. בכלל אויכעט אפשר. איך ווייס נישט צו ער הייבט עס, פארשטייסט? אפשר עפעס טוט ער. איך האב א נאמען.

שוין, עד כאן הלכות איסור רחיצה. און גייט מען זען די אנדערע עינויים וואס מ'דארף נאך...

נעילת הסנדל — הלכה א

נעילת סנדל. נעקסטע איז נעילת הסנדל. אייער גוט.

אסור. זאגט דער רמב"ם ווייטער, אסור לנעול, מ'טאר נישט אנטון מנעל וסנדל, צוויי מיני משיח. **אפילו ברגל אחת**, אפילו אויף איין פוס. אפילו ס'איז נישט מיינען אז נאר ווען מ'טוט אן ביידע פיס און מ'וואקט געשמאק, אפילו נאר איין פוס טאר מען אויך נישט.

אבער דאס איז א געהעריגע שיך. **אבל מותר לצאת בסנדל של שעם ושל גומי.** א שיך וואס איז געמאכט פון... שעם איז א מין בלעטל, אדער א מין האלץ, אדער גומי. גומי איז די געימי וואס מ'רעדט פון א גאנצע צייט, רייט? ס'איז פאפירעס, ס'א��ז אזא... שעם איז אויך קצרות, ער איז נאט העלפינג. גומי ווייס איך וואס ס'איז. און שעם איז נאך עפעס אזא זאך, עפעס א גראדע זאך. און נישט געהעריגע שיך.

Speaker 2: אקעי, אונז פארלאזן דאך אויף דעם. גייט דאך סליפערס פאר די סיבה, ווייל מ'זאל נישט גיין... ס'שטייט נישט דא לעזער נישט.

Speaker 1: ער זאגט נישט וואס נישט. ער זאגט וואס מ'מעג יא. שעם איז נישט געהעריגע.

Speaker 2: האט צוטון מיט... דזשאמפט נישט מיין טיש כח.

Speaker 1: ס'האט צו טון מיט די... מיר האבן גערעדט היינט די מאמען באריכות פון די אנדערע מאל וואס מיר האבן געלערנט פון די נושא פון וועלכע שיך. ס'איז נישט קלאר וויאזוי ס'איז א... אנדערע זאגן אז די איסור איז אויף שיך פון עור, נו?

Speaker 2: ניין, ס'איז זיכער נישט דא קיין ענגזירעס א קורסער פון עור.

Speaker 1: וואס איז יא דא איז אז ס'איז דא א חילוק פון די לעוועל פון ענין.

חידוש — וכן כורך אדם בגד על רגליו

פיר אויס, לאמיר אויספירן וואס דער רבי זאגט. **ויקורך אדם.** די זעלבע זאך, **וכן כורך אדם בגד על רגליו ויוצא,** מען מעג אויך אנטון, ארומוויקלען א בגד אויף זיינע פיס און ארויסגיין אזוי. פארוואס? **הרי קושי הארץ מגיע לרגליו,** די הארטקייט פון די ערד ריטשט די פיס, **ומרגיש כיחף,** ער פילט ווי ער גייט אן שיך, אפילו ער האט די בגדים. די בגדים איז נישט געגוג באקוועם אזוי ווי שיך.

חידוש — נוגע להלכה למעשה: קראקס, סליפערס, סניקערס

סאו בעיסיקלי שטייט דא אז וואס איז נישט אזוי באקוועם ווי געוועגליכע שיך, צו ס'איז סנדל של שעם אדער א בגד, מעג מען יא. דאס איז די שאלה, צו דער היתר פון גומי איז די זעלבע זאך אזוי ווי א בגד? זעסטו דאך קלאר אז אפילו א בגד וואלט מען נישט געטארט אויב ס'וואלט נישט געווען קיין געוויסע מרגיש יחף. אבער אנדערע קענען זאגן אז ניין, אפשר א בית הסנדל איז עפעס אן עקסטרע היתר. איך ווייס נישט.

די וועלט איז מקיל למשל קראקסן און אזעלכע זאכן, ס'איז טאקע דא פוסקים וואס האבן עס נישט ליב געהאט, זיי זאגן אז ס'איז א זאך וואס איז גאנץ באקוועם, מענטשן גייען מיט דעם. לויט די רמב"ם קען מען עס הערן, אז מ'זאל נישט טארן גיין. ס'איז דא א גרויסע מחלוקת אין די היינטיגע שפעטיגע פוסקים און געדענקט.

דאס הייסט, א מענטש גייט א סניקער, ס'איז א נארמאלע שיך ווייל ס'איז נישט לעדער, זעט מען נישט אויס אז ס'איז א היתר. אבער א קראקס למשל איז נישט קיין נארמאלע שיך, ס'איז עפעס א סליפער. ווייל מענטשן גייען, פארשטייסט מען דארף וויסן, יעדע זאך איז עפעס אנדערש. אבער אין די רמב"ם זעט מען נישט געהעריג די היתר. סנדל של שעם, אויף א סארט סנדל, קומסטו אזא סליפער, ס'איז נישט קיין שיך.

נעילת הסנדל — תינוקות

אקעי, נאך א הלכה.

Speaker 2: יא.

Speaker 1: **התינוקות,** זאגט דער רמב"ם אזוי, א חיתר, א קהילה. קינדערלעך, **על פי שאין מצווה למנוע מהם אכילה...** אנטשולדיגט. קינדער, הגם פון אכילה ושתיה האט מען זיי מתיר געווען, אזוי ווי דער רמב"ם האט געזאגט אז נאר פון מגיע לחינוך דארף מען אנהייבן שעות. קליינע קינדער, זאגט דער רמב"ם, זאלן בכלל נישט באדערן, זאלן אים לאזן עסן. און די זעלבע זאך, רחיצה האבן מיר אונז געזען, מיר האבן נאך נישט געזען, זעען מיר עס דא. רחיצה און סיכה ברענגט מען אויך פאר א קינד.

אבל מן נעילת הסנדל איז מען יא מונע פון די קינדער, מען לאזט אויך נישט די קינדער אנטון מן נעילת הסנדל. ס'איז דא די רמב"ם זאגט אז ס'איז נישט די סיבה פארוואס.

חידוש — פארוואס מונעין מנעילת הסנדל

Speaker 2: וואס איז גרינגער?

Speaker 1: ווייל דאס שטערט נישט. זעסטו רחיצה? זיי האבן געלערנט ביי א חולה. רחיצה וסיכה איז פארט פון א טיפל. א קינד איז א שוואכער, מען דארף זיך יא וואשן. אבער... אבער נעילת הסנדל שאדט נישט אפילו פאר א קינד. לכאורה מיינט ער אז ס'איז דא די זעלבע דין חינוך. אפשר רעדט ער פון א תינוק שהגיע לחינוך, וואטעווער די לעוועל איז, ער איז א קינד, ער קען שוין, ס'קאסט זיך נישט.

נאך א זאך, ווען ער מעג יא... איך ווייס נישט צו ער רעדט, ווייל הגיע לחינוך וועט מסתמא אויך דארפן אנהייבן מחמיר זיין פון אכילה ושתיה וכיוצא בזה.

Speaker 2: ניין, ניין, ס'איז דא אן עקסטערע דין חינוך. נאר אויף שעות, אבער...

Speaker 1: יא, אקעי, ס'איז אבער אויך מותר.

Speaker 2: יא, איך הער.

נעילת הסנדל — מחמת עקרב

Speaker 1: זאגט דער רמב"ם ווייטער, **מותר לכל אדם לנעול את הסנדל מחמת עקרב וכיוצא בו כדי שלא ישכנו.** אויב איז דא א פלאץ וואו ס'איז דא עקרבים, ס'איז דא שלענג, און די סיבה פארוואס ער טוט אן די שיך איז נישט ווייל ער וויל האבן הנאה פון די שיך, נאר ווייל ער מוז, ווייל אויב נישט קען ער ווערן געביסן.

חידוש — דאס איז נישט פיקוח נפש

איך דארף קלאר זאגן, ווען... איך מיין אז מ'דארף עס טון אן די חילוקים בכלל, און כל תורה כולה האלט איך פון דעם וועג מער. אויב א מענטש טוט עס וועגן עקרב, דאס האט די תורה געמיינט ווען מ'האט געזאגט אז מ'זאל נישט גיין קיין שיך אין יום כיפור, אז ס'זאל נישט קומען אן עקרב און א נחש און וועט דיך שטעכן? ניין, דו זאגסט נישט מיט מיר אויף פיקוח נפש, דאס איז דאך פשוט. ווען די סיבה פארוואס דו גייסט אן די שיך איז וועגן די עקרב, דעמאלטס מעג מען.

ס'איז דא אסאך לעוועלס... דו דארפסט נישט אנקומען צו די הגדרה. ס'איז דא אסאך לעוועלס פון צורך וואס זענען פאר פיקוח נפש וואס זענען מתיר זייער אסאך איסורים אין די תורה. און די תורה האט נישט געזאגט אז ס'מיינט צו זאגן אז די עקרב זאל דיך שטעכן, דעטס אלל. אוודאי, דו דארפסט נישט אנקומען צו די תורה אז א לומד איז פארגעבן א חומרא אז ער זאל בלייבן אין די צימער ווי ס'איז נישטא קיין עקרב.

נעילת הסנדל — יולדת וחולה

שוין, ווייטער. **וחיה,** א יולדת, א פרוי וואס האט געבוירן א קינד, **מותרת לנעול את הסנדל משום צינה כל שלשים יום.** מען מעג אויך אנטון שיך וועגן די קאלטע פלאר, די קאלטקייט פון די ערד גייט ווי טון איר פיס, כל שלשים יום, דרייסיג טעג, אזוי ווי די שיעור פון א יולדת. זעט ער, ביז דרייסיג טעג איז נאך דא, הייסט זי נאך א חיה.

זאגט דער רמב"ם, **וחולה כיוצא בה אפילו שאין בו סכנה.** א חולה, אפילו א חולה שאין בו סכנה, מעג אויך אנטון שיך, כדי ער זאל נישט ווערן פארקילט.

הלכות יום הכיפורים: סיכה והדלקת נר

הלכות סיכה

רמב"ם: אסור לסוך מקצת גופו ככל גופו.

מ'טאר נישט סך זיין, שמירן, אפילו א חלק פון די גוף, אזוווי א חלק פון די גוף איז די זעלבע איסור ווי די גאנצע גוף.

וועלכע מין שמירן?

רמב"ם: בין סיכה של תענוג בין סיכה שאינה של תענוג.

נישט קיין חילוק פארוואס מ'מאכט די סיכה, צו מ'מאכט עס פאר הנאה, צו מ'מאכט עס פאר אן אנדערע סיבה. אגעין, איך האב געזאגט אז תענוג מיינט סתם אז ס'איז א לעוועל פון געשמאק, אזוווי מ'האט געלערנט ביי די סעודה, יא, נאכן סעודה לייגט מען שמן און אזוי ווייטער. ס'איז דא סיכה שאינה של תענוג, למשל ער נוצט עס פאר א זייף אזוי, זיך אפצוואשן, עפעס אזא זאך. ס'איז אויך דא אין דעם א געוויסע תענוג, אבער ס'איז ווייניגער תענוג, נישט לויטער תענוג, דאס איז אויך אסור.

אקעי, און דער רמב"ם איז גאנץ קאנסיסטענט, ווייל דער רמב"ם האט נישט קיין מחלק.

היתר סיכה לצורך רפואה

אבער קוק אין די נעקסטע הלכה:

רמב"ם: ואם היה חולה אף על פי שאין בו סכנה, או שיש לו חטטין בראשו, סך כדרכו ואינו חושש.

ער האט ווייטאגן, ער האט וואונדן אויף זיין קאפ, ער מעג יא געהעריג מאכן סיכה. ווייל מ'האט מתיר געווען פאר אים, אזויווי אן אנדערע זאך האט מען מתיר געווען פאר א חולה.

הגם ס'שטייט, זעסטו קלאר אז די היתר פון צורך האט נישט קיין חילוק צווישן מיט די לשון פון תענוג. עקזעקטלי. דא זעסטו זייער קלאר נאכאמאל. א חולה איז מער א צורך, ממילא איז עס מותר. און נישט נאר א חולה בכלל, עני טיים וואס איז לצורך רפואה, ער האט חטטין, ס'פעלט אים עפעס א קראץ, מ'דארף... חטטין מיינט, מיין איך, בליסטערס, אדער ער האט שפרינגט עפעס אזא זאך וואס מענטשן פלעגן האבן, איז מעג ער.

הבנת הלשון "סיכה שאינה של תענוג"

סאו סיכה דאס הייסט, אונז וואלטן געקענט רופן די גאנצע סיכה פון סתם "סיכה של תענוג", פארדעם זאג איך. אבער אפילו "שאינו של תענוג" מיינט אז אמאל איז דא א מענטש וואס האט יעדן טאג לייגט ער ארויף עפעס א שמיראכץ כדי ער זאל אויסזען שענער. איך ווייס, ס'הייסט נישט "של תענוג", ס'איז נישט עפעס א צורך, אבער ס'הייסט, ס'איז נישט לשם רפואה.

ווייטער קומט אויס, עני סיכה וואס איז לצורך, עני שמיראכץ וואס א מענטש שמירט זיך אן, נישט ווייל ס'איז א פארט פון די סדר השמיראכץ, נאר ווייל ס'איז פאר א רפואה, איז מותר. דאס איז די היתר וואס חתם סופר וואלט געזאגט, און היינטיגע פוסקים האבן די אנדערע פוסקים גערופן "סיכה שאינו של תענוג".

סאו דאס וואס שטייט אז "סיכה שאינו של תענוג" איז אויך אסור, מיינט נישט וואס אונז וואלטן גערופן "שאינו של תענוג", נאר וואס דער רמב"ם רופט "שאינו של תענוג". און אגעין, דאס איז נאך א זאך וואס איז נישט היינט איינגעפירט, און אונז האבן נישט כמעט קיין לשון וואס איך ווייס. מענטשן מאכן נישט אין מיין געגנט סיכה. בדרך כלל, אונז ווייסן נישט וואס מ'רעדט, אבער מ'לערנט אין די... עקזעקטלי. נישט של תענוג, נישט שאינו של תענוג מאכט מען. מ'מאכט נאר... מענטשן וואס שמירן, זיי האבן זייער ליב. פרויען לכל הפחות שמירן זייער געווענליך, פרעג פאר די פרויען.

Speaker 2: אדער איינער וואס האט א מאסאזש, לאמיר זאגן, האט אזא געוויסע הנאה פון דעם. איך ווייס נישט צו דאס איז א סיכה.

Speaker 1: ניין, יענץ איז סיכה של תענוג, אמת. אדער שאינו של תענוג, אגעין, איך בין נישט געווען. ס'לייגט אסאך צו ווערן סאפטער, די... דאס איז א סיכה שאינו של תענוג למשל, אבער דאס איז אסור. פארשטייסט?

Speaker 2: יא.

הלכות תשמיש המיטה והדלקת נר

אקעי, גייען מיר לערנען נאך איין הלכה, יא? וואס האט צוטון מיט תשמיש המיטה. אבער אזוי ווי איך זאג, ס'איז נישטא קיין מער... תשמיש המיטה איז אסור, אבער ס'איז דא א געוויסע חומרא וואס ס'איז דא געוויסע מענטשן פירן זיך לגבי די נושא, און דאס גייען מיר יעצט לערנען.

מנהג הדלקת נר בליל יום הכיפורים

ס'איז דא דער רמב"ם אזוי, דער רמב"ם זאגט דארט:

רמב"ם: יש מקומות שנהגו להדליק את הנר בליל יום הכפורים.

ס'איז דא פלעצער וואו מ'האט זיך געפירט צו מאכן הדלקת נרות בליל יום הכיפורים.

פארוואס איז די סיבה פארוואס זיי האבן איינגעפירט הדלקת נרות ביום הכיפורים?

רמב"ם: כדי שתהא לו בושת פנים מאשתו.

זאל זיך שעמען, אז ס'זאל זיין לעכטיג. ממילא ווען ס'איז לעכטיג קען מען זען איינער דעם אנדערן, און ווען מ'קען זען איינער דעם אנדערן שעמט מען זיך מער.

רמב"ם: כדי שתהא לו בושת פנים מאשתו, ולא יבוא לידי תשמיש המיטה.

אבער דאס גייט איר זען? זיי ווייסן דאך אז ס'איז יום כיפור, עפעס אזוי.

Speaker 2: ווייל דאס איז סתם ווייל מ'טאר נישט משמש זיין לאור הנר, אבער ער רעדט נישט פון די לעכט. אויף די מינוט ווען ער איז תשמיש קען ער עס צודעקן.

Speaker 1: איך גלייב נישט אז דאס איז די ווארט. ווייל זיין ווייב וועט אים זען, און זיי וועלן ביידע בלאשן, זיי וועלן ביידע האבן בושה אז זיי זענען עובר אויף אן איסור. דאס וועט זיי אפהאלטן. אבער ער ברענגט יא אויף א ירושלמי אז דאס האט צו טון ווייל מ'איז נישט משמש לאור הנר. אבער ס'איז זייער פאני, ווייל די הדלקת נר רעדט מען אין די בעדזש-רום, רעדט לכאורה אין... איך ווייס נישט...

Speaker 2: וויאזוי טוט מען שבת? וויאזוי ארבעט עס יעדע שבת וואס טוט לעכט? וויאזוי מאכט מען די...

Speaker 1: אוי, נו, סתם איז דאך אן בשבת. אין אנדערע צימערן אדער אין אנדערע... איך ווייס נישט, ס'איז זייער פאני. איך וואלט געמיינט סתם אז ער זעט איר, אבער ס'איז אפשר אז ס'רעדט ווי ער שלאפט. נאט קלער.

דיון: צו מ'מאכט א ברכה אויף הדלקת נר יום הכיפורים

קוק, זעסטו, ער ברענגט, ויש מקום, ער ברענגט פון די שולחן ערוך רב, אז אויב מ'פירט זיך, און אונז פירן זיך אזוי צינדן לעכט, אז מ'דארף צינדן א ברכה, להעלות ענין לעשיון יום הכפורים. נאך א פראבלעם. איך ווייס נישט וואס קומט ארויין אין די ברכה, אויב ס'איז נאר א מנהג פאר די נושא פון די... ס'זעט אויס, אפשר פארקערט. אפשר פארקערט, אפשר די נערוון וואס מ'רעדט דא איז יא א נערוון וואס צינדט דוקא אין די בעדרום, כדי מ'זאל נישט קענען משמש זיין, אבער יבושת פנים, ווייל ס'איז נישט קיין גזירה, ס'איז נישט קיין עבירה צו משמש זיין, ס'איז נאר א נושא פון צניעות. און ער איז דאך אן אדם צנוע, א נארמאלער איד, איז נישט משמש לאור הנר.

אינטערעסאנט, ווייל די איסור תשמיש המיטה איז אן איסור גמור, דאס וועט אים נאך נישט מנען זיין. די איסור פון משמש לאור הנר איז נאר א נרוון וואס איז אן ענין פון צניעות, דאס גייט אים אפהאלטן? ס'קען זיין אזוי ווי דער רמב"ם האט געזאגט אז א מנהג איז דא צו מחליף זיין.

Speaker 2: יא, אזוי גייט עס.

Speaker 1: אקעי. אבער דער רמב"ם, ויש מקום איבער פארקערט.

Speaker 2: ניין, דאס איז פארקערט. ס'קען זיין אז אונז טוען נישט דעם מנהג, ווייל אונז צינדן.

Speaker 1: ער ברענגט פרשת נאך רב אז מ'דארף צינדן א לעכט אין בחדר שוכב של עולם. איך האב קיינמאל נישט געהערט אז איינער טוט אזוי יום כיפור, אפשר טוט מען יא, און איך ווייס נישט דערפון. סאו אפשר טוען אונז פלעגנען נישט דעם מנהג. אפשר אונז האבן אן אנדערע מנהג אז אונז זאגן אז יום כפור איז א יום טוב, זאל מען צינדן לעכט, הגם אז מ'קען טענה'ן אז אפשר טוען ווייל די הדלקה האט עפעס מיט די סעודה אפשר, און יום כפור מאכט נישט קיין סעודה. אן אנדערע שאלה.

Speaker 2: ווייטער, ויש מקומות? די הדלקות פון ערות שבת איז נישט נאר ביי מקום סעודה, ס'איז שלום בית, ס'איז א לעכטיג אין שטוב, סאו ווען מ'גרייט זיך צו טון מיט דעם.

מנהג שלא להדליק

Speaker 1: זאגט דער רמב"ם:

רמב"ם: ויש מקומות שנהגו שלא להדליק.

דייקא פארקערט.

בקיצור, דער רמב"ם זאגט אזוי: ס'איז דא אן איסור פון תשמיש המיטה, און מונע צו זיין די איסור פון תשמיש המיטה איז דא עפעס א מהלך דרכו א וואס ס'העלפט. מ'ווייסט אז ס'איז דא געווען אן אלטע מנהג צו וואס, אז לעכט העלפט פאר דעם. מ'ווייסט אבער נישט וואס העלפט, יא אנצינדן לעכט אדער דייקא נישט אנצינדן לעכט. ס'איז דא "יש מקומות" וואס מ'האט דייקא יא אנגעצינדן אז ער זאל זיך שעמען פון די ווייב, און ס'איז געווען פלעצער וואו מ'האט זיך דייקא נישט אנגעצינדן אז ער זאל נישט זען זיין ווייב, ווייל ווען ער וועט זען וועט זי נושא חן זיין בעיניו ויבוא לידי תשמיש.

Speaker 2: יא. אינטערעסאנט אז מ'האט נישט געזאגט אז א כלה זאל נישט... ס'שטייט נאך אלץ וואס די שם וועט ער זאגן.

Speaker 1: אה, דאס איז בייטאג.

ווען יום הכיפורים חל בשבת

זאגט דער רמב"ם, די ביידע מקומות איז כאילו, קוק וועלכע ס'ארבעט פאר דיר, אדער וועלכע איז אין דיין שטאט.

Speaker 2: מען דארף לכאורה יעדע פלאץ טון וואס איז דער מנהג המקום, ניין? אדער אפשר האט ער נישט געגומען דעם מנהג המקום, וועלכע מין מענטש ביסטו? ס'איז דא די מיני מענטשן וואס דו דארפסט דייקא לעכטער צו אפהאלטן, און ס'איז דא דייקא לעכטער צו נישט אפהאלטן.

Speaker 1: ניין, די שאלה איז, ס'איז דא מנהג המקום פארוואס מ'טוט ביי דיר אינדערהיים. מ'איז שוין נישט שייך מנהג המקום. מנהג המקום איז פני מחלוקת, וואס קיינער ווייסט נישט וואס דו טוסט ביי דיר אין בעדרום.

Speaker 2: אקעי.

Speaker 1: זאגט דער רמב"ם:

רמב"ם: ואם חל יום הכפורים להיות בשבת, חייבים הכל להדליק בכל מקום, שהדלקת נר בשבת חובה.

אויב יום כיפור איז חל בשבת, דעמאלטס האסטו נישט די אפשן פון יא אדער נישט אנצינדן. דארף מען זיכער יא אנצינדן לעכט, שהדלקת נר בשבת חובה. הדלקת נר בשבת איז א חובה, איז א מצוה. און אזוי ווי דער רמב"ם האט געזאגט אז א מנהג קען נישט מבטל זיין א מצוה.

Speaker 2: אה, זייער גוט. דאס האבן מיר געלערנט נאך שבת.

חידוש: הדלקת נר בשבת איז נישט תלוי בסעודה

Speaker 1: ס'איז זייער אינטערעסאנט, ס'זעט אויס אז די מצוה פון הדלקת נר בשבת האט נישט צוטון מיט די סעודה.

Speaker 2: אה, ס'איז שוין א גזירה, ס'איז שוין א הלכה אויף אלעמאל.

Speaker 1: איך וואלט געזאגט אזוי, וואס מ'זעט פון דעם רמב"ם איז איין זאך, מ'דארף טראכטן עקסטער, מ'זעט אויס פון דעם רמב"ם אזוי, אז די הדלקת הנרות וואס מ'רעדט פון דעם מנהג איז די זעלבע פלאץ, די זעלבע אופן פון שבת. אויב דא רעדט זיך א נייע מנהג אין די בעדרום, וואלט נישט געהערט קיין סתירה פון שבת. אויב ס'איז שבת, איז דא א חיוב, ס'איז נישט דא קיין מנהגים, ס'איז דא א חיוב אזוי ווי דו זאגסט. אבער אויב ס'איז נישט שבת, איז נישטא קיין שום חיוב, ס'איז נישטא קיין מצוה אויפן כלל יעדע שבת, יעדע יום טוב צו צינדן לעכט. אזוי זאגט דאך דער רמב"ם. דער רמב"ם האט אפילו נישט געזאגט אז יום טוב איז דא א מצוה צו צינדן לעכט. אויב דו געדענקסט, אין הלכות שבת שטייט עס נישט. אין הלכות שבת איז דער פלאץ, און אויב איך געדענק, שטייט נישט אז יום טוב איז דא א מצוה פון צינדן לעכט, ס'שטייט שבת. סאו שבת איז א מצוה. יום טוב, אפשר פראקטיש איז צינדן לעכט, אבער יום טוב איז אפשר נישטא קיין מצוה ווייל מ'קען אייביג אנצינדן א לעכט. שבת דארף מען אנצינדן ערב שבת פאר כבוד שבת. יום טוב, אויב ס'פעלט אויס, וועט מען דעמאלטס אנצינדן.

סאו הייסט, ס'איז נישטא קיין מצוה פון הדלקת נר יום טוב אין דער רמב"ם, מ'זעט נישט אזא מצוה, ווייל יום כיפור אויך נישט. ס'איז דאך כלל דא א מנהג. סאו ס'איז זיכער אז מ'מאכט נישט קיין ברכה, ווייל ס'איז נישטא אפילו קיין תקנה אויף דעם מנהג, ס'איז נאר א מנהג פון גדר לתשמיש המטה, ס'איז נישט שייך קיין ברכה אויף דעם מנהג. אונז פירן זיך יא צו מאכן א ברכה אויף הדלקת נר יום כיפור, אזוויוי אונז פירן זיך יום טוב צו מאכן א ברכה, ווייל אונז נעמען אן אז ס'איז יא דא עפעס אן ענין יעדער יום טוב צו צינדן לעכט. יום כיפור דאך האט א יום טוב, ס'קומט דאך כבוד, ממילא קומט זיך צו צינדן לעכט. אבער יענץ האט אמת'דיג נישט מיט דעם מנהג בכלל, נישט אז אונז זענען א מקום שנהגו להדליק. אונז האבן אן אנדערע איידיע אז ס'איז דא א חובת הדלקת נר ביום כיפור. און חוץ דעם צינדן אונז נאך לעבעדיגע לעכט און נר נשמה, מיט אלע מיני זאכן וואס איז שוין אנדערע ענינים. אבער אינטערעסאנט, זעט אויס אז ס'איז דא א מסורה אז יום כיפור האט עפעס מיט לעכט. ס'איז שוין געווארן אסאך מער, מ'צינדט לעכט. די איסור תשמיש המטה יום כיפור האט מיט לעכט.

נאך א הערה 55 זאגט אז די גמרא זאגט אז ביידע מנהגים זענען גוט. יא, ווייל ביידע האבן די זעלבע כוונה. ביידע מיינען... ס'איז זייער אינטערעסאנט, אמאל איז דא צוויי אידן וואס האבן פארקערטע מנהגים, אבער ס'איז נישט ווייל זיי האבן א פארקערטע זאך. ביידע מיינען די זעלבע זאך.

Speaker 2: יא.

Speaker 1: און ס'שטייט בפירוש אין די משנה אז ווען מ'איז דארט וואו מ'דארף, צינדט מען יא אין בית המדרש, און וואו ס'איז דא אפלים, וכדומה. ווייל ס'איז יא דא אן ענין אז ס'איז נישט אויף כבוד, ס'איז אזוי פיל שלמה.

סיום הלכות יום הכיפורים — מנהג לעכט אויף יום כיפור

איסור תשמיש המיטה און דער מנהג פון לעכט

די איסור תשמיש המיטה יום כיפור האט מען מיט לעכט. איך האב אורות 55, די גמרא זאגט אז ביידע מנהגים זענען גוט. יא, ווייל ביידע האבן די זעלבע כוונה. ביידע מיינען... ס'איז זייער אינטערעסאנט, אמאל איז דא צוויי אידן וואס האבן פארקערטע מנהגים, אבער ס'איז נישט ווייל זיי האבן א פארקערטע... ביידע מיינען די זעלבע זאך. יא.

און ס'שטייט בפירוש אין די משנה אז ווען מ'איז דארט וואו מ'דארף, צינדט מען יא אין בית המדרש, און וואו ס'איז אפלים וכדומה, ווייל ס'איז יא דא אן ענין אז יום כיפור... נישט אויף כבוד, ס'איז אויף שלום בית, מ'האט זיך געקענט גיין אין שול, ס'איז נישט קיין שאלה. סאו, עניוועיס, אינטערעסאנט די הלכה.

סיום

אקעי, עד כאן הלכות יום כיפור. ברוך רחמנא דסייען. ס'האט אונז געהאלפן ענדיגן הלכות יום כיפור. געוואלדיג.